

Oglas, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglasne itd. šalju se naputnicom ili politničnom poštom štedionice u Beču, na administraciju lista u Puli.

Kod narudžbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Uz list na vrijeme, ne prima, neka to javi odpravništvo u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 247249. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu znale stvar, a slogom sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o pedeset kopajki.
Netekani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predlata sa poštarnom stoji: 10 K u obće, na godinu 5 K za seljake, odn. K. 250, na pol godine.
Izvan carvine više poštarina. Plaća i stizaje se u Puli.
Pojedini broj stoji to L. zaostali 20 h. koli u Puli, taji izvan iste.
Uredništvo i uprava nalazi se u Takari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predlata.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Josip Hajn. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 8).

Sada i njakoč.

Nije tomu davno, a i opetovano jesu se židovsko-talijanska glasila blatom nabavivala na uspomenu blagopokojnog biskupa Sterka za to, što je oporučno namjenio svoju — kako bi on bio rekao — siromaštinu k osnutku konvikta za djake iz hrvatske gimnazije u Pazinu.

Isto se dogodilo i napram netom preminulom tršćanskom kanoniku Černe, koji je namjenio svoju ostavinu u iste svrhe.

Mi bi mogli na uztek tomu izaknuti, da su možda za života istih pokojnika uživali u većoj mjeri njihovu blagodatnost inorodni takozvani „gospodski siromasi“ itd. Ali to nebi odgovaralo neosporivom naravnom načelu, da svakomu je slobodno raspolagati svojom imovinom po miljoj volji, dok ne dira u tuđa prava, a još manje bi odgovaralo onom kršćanskom načelu, za koje nije čudo, da neznadu židovsko-talijanska glasila, najme, da, ako ljevica neima prava znati, što daje desnica, još manje to pravo pripada drugim osobam.

Međutim one odredbe obih blagopokojnika, dane u svećanoj pomisli na svoju skoru smrt, imadu za nas mnogo veći zamašaj i mnogo veću vrijednost, nego li i onaj dar zapušten u doista plemenitu svrhu.

Nemožemo najme tajiti, da kod stvaranja one odluke njih je vodila uz rodoljubno čuvstvo još u pretežnoj mjeri vjerska čut, jer inače nebi bili odredili biskupiju kao ovršiteljicu njihovih želja, nego druge činbenike, koji teže za istom svrhom.

Ali baš i ova posljednja odredba nam odaje ujedno njihovo tvrdo uvjerenje, da makar lko došao tečajem vremena na tršćansku biskupsku stolicu, nebude li hoćimice htio biti slipeim, morat će uvidjeti skrajnu nuđu takvogav zavoda za svrhe katoličke crkve u Istri.

Hoće li se njihovo uvjerenje obistinili, dokazat će nam to skori časovi.

U prošlosti imali su u tom obziru dosta dokaza. Mogli bi odmah navesti blagopokojnog biskupa Jurja Dobriću, ili rodoljubnog župnika žminjskog Franju Orlića, ali bi nam se moglo spocitnuti, da su se i ti dali zaslipeiti svojim rodoljubljem, kad su svoju imovinu namjenili u prvom redu hrvatskim djakom.

Za to ćemo segnuti sa dokazom, o kojem doista naši narodni protivnici neće moć posumnjati, da bi bio izljevi narodnostne čuti.

Pocetkom XVIII. stoljeća bio je koparskim biskupom O. Pavao Naldini, rodom iz Padove — dakle Talijan čiste krvi. Svojom oporukom od 25. marča g. 1706. odredio vrhu svoje ostavine kako sliedi: „Jedinim i sveukupnim baštinikom ostale moje imovine, obstojeće prigodom moje smrti . . . postavljam i puštam moje ur pocetkom mojeg vladikovanja naumijeno, a sada postajuće sjemenište.

To hoću, da bude mojom zadnjom voljom, koja nebude li kriepostnom kao oporuka, tada neka ostoji kao nabožni zapis, kao podpuna darovnica ovoj mojoj stol-

noj crkvi, ali sa izričnom dužnošću, i nikako drugije, da se sa ovim, što bude preostalo isa moje smrti sagradi u ovom gradu sjemenište djaka za slavenski jezik, na slavu gospodina Boga a na blagodat ove dijeceze.

(Unico mio e totale Erede del residuo, che si troverà di mio conto nel tempo di mia morte . . . costituisse, e lascio il mio sin dal principio di questo mio governo intenzionato, ed ora nascente Seminario.

Questa intendo che sia la mia ultima volontà, la quale se mai non sussistesse in qualità di Testamento, voglio che abbia luogo di Legato Pio, oppure di ampia donazione a questa mia Cattedrale, ma con obbligo preciso, e non altrimenti di doversi erigere con quanto resterà alla mia morte in questa Città un Seminario dei Chierici per la lingua Illirica a gloria del Signor Iddio et a beneficio di questa diocesi“.

Eto, tako je mislio i snovao ondā biskup u Istri, po porijetlu Talijan, ali po uzgoju, duhu i srcu pravi pastir povjerenog mu stada.

U tom svom naumu bio je on podupiran od koparskog građanstva, gradskih oblasti i od same mletačke skupnovlade, koja je sliedećom odlukom od 7. junija 1710 odobrila biskupovu nakanu:

„Koparskom načelniku i kapitanu.

Izliku se iz Vaših i naših pravnih savjetnika zaprisegnutih obavijesti nabožne i gorljive brige tog presvjetlog, gospodina biskupa o ustanovi, kojom u smislu svetih koncilija hoće da ustroji zavod ili sjemenište, da se u će u istom u slavenskom jeziku četiri djaka iz grada i biskupije, te umni koraki, koje je poduzeo, da osnuje prihode dostatne za uzdržanje. Preustrojiv tako o svom trošku malu kućicu obstojeću tik biskupskog doma u stanje posve shodno za uporabu kao sjemenište, i sastaviv iz svoje imovine nekoje glavnice pridružene drugim, ili darovanim, ili postavljenim kao milodar od nabožnih osoba za ovu izričnu svrhu . . . odlučujemo, da odobravamo posvema ustanovu i dozname . . . da se tako obistinili djelo, kojim se kani uvesti znanje i nabožnost u mladež, čast i bogoslužje u crkve, korist za duše, sa odličnom zaslugom crkvenog dostojanstvenika, ina čast njegove pastirske vladavine.

Ivan Fran Giacomazzi, duždev tajnik.

(Al Podestà e Capitano di Capodistria.

Spiccano dalle giurate informazioni vostre; e de' Consultori Nostri in Iure, li pietosi e zelanti oggetti di costeo Monsgr. Revmo. Vescovo nell'Instituzione, che a tenore de Sacri Concilii, va stabilendo di un Collegio o Seminario per instruire in esso nell' Idioma Illirico quattro Chierici della Città, e Della Diocesi, e le Prudenti Direzioni, ch'egli ha tenuta per fondarvi rendita corrispondente al loro mantenimento. Ridotta però a proprie spese in stato che ben si accomoda ad uso di Seminario, la piccola Casetta esistente appresso il Vescovato, e formati del proprio alcuni livelli unili ad altri, o donati, o

instituiti per carità da persone pie a questo preciso fine . . . Veniamo in dell'iberazione di approvare in tutte le parti lo stabilimento e gli assegnamenti . . . onde abbia il suo effetto opera, che tende ad introdurre la scienza, e la pietà nella gioventù, il decoro e culto nelle Chiese, e l'utilità nell' Anime, con merito distinto del Pralato, ed a gloria del suo Pastorale governo.

Gio. Fran. Giacomazzi, Segretario Ducale“.

Povod tomu biskupovom nastojanju nam kaže pak on isti u svojoj listini od 4. novembra 1710, kojega je dana bilo otvoreno sjemenište u Kopru, kako sliedi:

„Ovojn našoj koparskoj crkvi prikazuje se neobhodno potrebitim djakko sjemenište, koje je svakodobno bilo častno i koristno odličnim stolnim crkvam kršćanskog svieta. Stanovnici našli izvansjelski župa ne aluze se drugim jezikom, do li slavenskim illi ilirskim, koji je posve nepoznat svjetovnom svećenstvu stanujućem u Kopru, Piranu u i Zoli (glavnim dijecezanskim gradovom), usljed česa izpravniv se koja dijecezanska župa ili kapelanija, od potrebe je uteci se izvansjelskim, koji znađu slavenski jezik. Odatle bivamo ne jednom usilovani primiti po kojeg manje sposobnog, jer nepoznatog.

(Clericorum Seminarium, quod insignioribus Christiani Orbis Cathedralibus fuit semper honorificum aequo, ac proficuum, hinc Nostrae Iustinopolitanae Ecclesiae extat maxime necessarium. Cum enim Incolae nostrarum Plebium Rozalium non alia utantur lingua, quam Sclava, seu Illirica, quam Clerus saecularis, tum Iustinopoli quam Pyrrhae, et Insulis (praecisus Dioecesis Oppidis) degens prorsus ignorat, occurrente vacantia alicujus Dioecesanæ Plebis aut Capellaniae, necesse est ad exteros recurrere, qui linguam Sclavam calleant. Ex quibus non semel aliquos minus idoneos, quia ignotos recipere cogimur“.

Prepuštamo zanimanim činbenikom iz kopneće Istre, da sa svojim „Prospectus status personalis cleri“ u ruci prosude, nisu li sa da okolnosti u njihovim biskupijam jednake po prilici kao njekoč, Mi bi mogli na gornje listine nadovezati mnogo i mnogo razmatranja, ali odustajemo od toga, jer su očite za svakoga, koji prati naš javni život.

Cekat ćemo dakle, da vidimo, hoćeli više navedeni činbenici doći do onih zaključaka, do kojih je došao onaj plemeniti i pravedni Padovananec.

Istarski sabor.

U Puli dne 30./12. 1902.

Treća sjednica.

Zemaljska podpora.

Financijski odbor preporuča i većina prihvati, da se opunovašćuje zemaljski odbor, da daje i nadalje privremeno Ermiziji Gollob iz Cresa, Josipi Tribuson iz Cresa, te Jeleni i Emiliji Sursa iz Poreča do redovite saborske razprave na temelju podnesenih molba, podporu, koje se do sada uživale.

Privremeni proračun.

Pošto je predsjednik otvorio razprava o privremenom proračunu za god. 1903 priglasio se za rieč

Zast. Mandić, koji reče:

Visoki sabore! Ja ću nastojati u kratkih crtah označiti stanovište manjine visokog sabora napram predložene privremenom proračunu, napram samomu saboru, napram njegovoj eksekutivi t. j. zemaljskomu odboru i napram čitavoj upravi naše pokrajine.

Glasovanje sabora za privremeni proračun jest upravo tako znak povjerenja, kao što je znak poverenja i glasovanje o samom proračunu. Kao što se zahtjeva kod proračuna, da sabor dađe vladi pokrajine dozvolu raspolaganja sa zemaljskim imetkom prema stanovito određenim dohodkom i određeljenim potroškom za cijelu godinu, tako to biva i sa privremenim proračunom za neko provizorno vrijeme. Privremeni proračun ili indemnitet smatra se kao jednu cjelinu; privremeni proračun je predrazprava, dotim je razprava samog proračuna post-proračunska razprava.

Iz govora našega g. predsjednika doznali smo, da je ovo prvi slučaj u njegovoj dugoletnoj praksi, što se ljetos razpravlja privremeni proračun. On je to obrazložio s razlozi, koji su svakako vrijedni, da se ih uvaži, i mi ih uvažujemo (Buka i kašljanje na galeriji).

Visoki sabore! Mi članovi manjine ovog visokog sabora ne možemo ni kod razprave privremenog proračuna izraziti naše povjerenje eksekutivi visokog sabora t. j. našemu zemaljskomu odboru. Eto za što ne:

U privremenom proračunu nalazimo na prvom mjestu rubriku: troškovi za sabor. Kakav je taj sabor od god. 1893, otkad se je u njem prvi put oglasila hrvatska rieč, to mi znamo i bilo bi suvišno sve one polanko opisivati. Nama je to živo u pameti, kako su nas gonili poput nieme životinje koli u Poreču, toli u saboru u Kopru i Puli. Ovdje dapače došlo tako daleko, da je radi izgređah, potinjenih proti nam, slavno obćinstvo sa galerija došlo u sukob sa državnim odvjetništvom (Buka i nemir na galeriji). Ni u Kopru nismo našli onog važnom nam poćitanja, koje uživaju u drugih pokrajinah zastupnici svakog plemena. Što je danas ovdje, poštovana gospodo, neka iznimka, to nije stalno zasuga zastupnikah većine, već okolnostih, koje su nastale u samom gradu Puli.

Mi nemožemo dakle, visoki sabore, odobriti troškova, koji su na prvom mjestu naznačeni kao troškovi za sabor. Istotako nemožemo odobriti sliedeće rubrike poć naslovom: zemaljski odbor i to iz sliedećih razloga.

Na celu zemaljske uprave nalazi se naš presvjetli gosp. predsjednik, koji obnaša tu čast već dugi niz godina, kroz koje smo mu ni uvijek izjavljali naše nepovjerenje. To isto opetujemo mi i danas, a to ćemo mu opetovati sve dotle, dok bude sjedio na onoj stolici, dok bude postupao sa manjinom ovog sabora, koja

Kaiseru, kako je inače postupao i govorio
lad' je obstruirao on i svi Nijemci, a kako
posve protivno sada.
Senererijanci povlače natrag svoje
presne predloge, samo da se dodje do
razprave dnevnoga reda, i postavljaju pre
predlog, da se najprije razpravi poručnik.
Oni, koji su ođili pristiže njemačkog car
stva, pod koje bi morala i Austrija pasti,
su, eto prijatelji i saveznici c. kr. vlade
Koeberove.
Obstrukcija zlatavih Čeha nebita bio je
za sada posle tri dana i dvie noći u sju
botu o 4% po podne. U toj sjednici se
je još provelo prvo čitanje vladinoga pred
loga glede bruselske sjajodne konvencije,
i izabrao zato posebni odbor.
Svi tole pošteni ljudi odsudjuju surov
postupak Njemaca i podpredsjednika Kai
sera naprema saki radikalnih Čeha; i hvale
ove, kako su stvarno i dostojanstveno,
sve na temelju pravilnika, vodili obstrukciju.
Jučer, nedjelju, bili su u Pragu sa
stanci agrarnih Čeha i narodnih demokrata.
Sastanci bili su mnogobrojno posjećeni.
Postupak njihovih zastupnika bio je burno
odobren. Mladošci bili su odsudjeni. "Ná
rodni Listy" imaju apel na narod, koji
je napokon i proti Mladošćem naperen.
Kreću — tolik je utisak postupka radikalnih
Čeha u narodu.

Unesrećenog mornara pokopaše na
grobju u Fazani pošto je sudbena komi
sija pregledala njegovu lištinu.
Odsudjen potarica. Karlo Bratulić,
krčmar u Pazinu, stajao je ovih dana pred
rovinjskim sudom, da odgovara radi uvredje
vjere i bogumrzkih kletva i hrvatske na
rodnosti. Prošle godine na Malu gospojinu
naime, prolazeći na biciklu kroz Sv. Petar
u Sumi, čitao je tamošnjemu narodu Krsti
čevu krpetinu, u kojoj bijahu razne uvredje
proti svemu, što je našem narodu naj
milije. Narod se je zgražao nad tolikom
smielošću te počeo ropotati u křmi našeg
rodoljuba Marka Kopitara. Jer bijaše učinjena
prijava, sud mu je 19. t. mj. u Rovinju
sudio, te, jer su obzbuhu potvrdili deseto
rtica svjedoka, odsudio Bratulića na četiri
mjeseca zatvorne, poštrene sa jednim časom
na mjesec. Taj je zloduih krčmar u Pa
zinu, pa je dobro da saznadu naši ljudi,
koja je křma okružena Krsličevim otrovom!

**Sjećajte se
"Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru.**

Fr. Franina i Jurina.
Fr. Si cul, da je tanec za legu u nedelju
ledo isal i da su blago beci nakupili.
Jur. Hođi tamo, ce si i ti trublilo kako
Blizgavica i Pauk?! — Ce ne zas,
da i ono malo ce su nakupili, su tra
tili za fakine, ki su ih jenega po je
nega doma odpejali?
Fr. Ab tako je to!
Jur. Tako, tako, zac, kako bi rekeli barba
Nane: "Porco ze sempre porco".
Fr. Cast!...

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Ližnjanska čitaonica obdržavala je
svoju redovitu skupštinu te je izabrala
sljedeći odbor, i to gg.: Fedel Josip,
predsjednik; Mokorić Grgo, tajnik; Ravnić
Josip, blagejnik; Bubić Jakob, odbornik.
Nadzornici: Perković Josip i Vojnić Ante.
Drago nam je, da su članovi ližnjanske
čitaonice* ponovno povjerali čast pred
sjednika vrlomu našem Fedelu te ostale
časti tako sretno podiellili. Čitaonica broji
danas 25 članova, što je lijep uspjeh dje
lovanje staroga odbora.
Nesreća kod Fazane. Dne 15. o.
mj. potonula je kod otoka Girolamo ne
daleko Fazane ladja kreata drvljem, na
kojoj bijahu dva mornara. Jedan od mor
nara, koji je znao plivati bacio se u more
i zvaou u pomoć te su ga spasili mornari
sa rečenog otoka. Drugi mornar, imenom
Lorenzetti, neznajući plivati, potonuo je
sa ladjom. Uzrok, što je potonula ladja,
kazu, da je bio taj, što bijaše prekrkati
i more nemirno. Utopljenika i ladju tra
đili su duže vremena uzalud, u našno ga
je na dnu mora dne 19. o. mj. ronac
Conestabo iz Pirana. Isti je oslobođio i
ladju, koja je vlasništvo g. Wildi-a.

Porečki kotar:
Gosp. Josip Ptašinski, župe-upra
vitelj u Montriju, koji budućeg mjeseca
odlazi iz Istre, želi podariti za muzej hr
vatske gimnazije u Przinu nekoliko pre
meta. U tu svhu moli ovim putem, neka
mu se javi, na koji naslov da pošalje
sljedeće stvari: 100 kom. starih novaca,
10 austrijskih mapa, 10 hrv.-slov. knjiga
te 50 mineralija i lastura sakupljenih po
Istri.

Porečki kotar:
Prečastnomu ordinarijatu u Trstu
na znanje i ravnanje. Iz Grožnjana pri
mili smo raznih dopisa, koje ćemo ovdje
u kratko izerpili. Jedan nam dopisnik
piše: Iz nedavno priobćenog "Pripislaša"
presvj. biskupa Nagla doznali smo, gosp.
uredniče, da i on čita Vaš cijenjeni list,
ili da se daje bar izvješćivati o njegovom
sadržaju. To je nama vrlo drago, jer se
tako nadamo, da će putem Vašega lista
doznati i za naše jade i nevolje.
Presvjellil je bio obećao posebnog de
putaciji naših župljana, da će dati izpitati
naše molbe, da nam se propovieda rieč
božja po starinskom običaju u našem ma
terinskom hrvatskom jeziku, i naše pri
tužbe proti veleč. g. župniku, koji neće,
da toj opravdanj želji i svojoj svetoj
dužnosti zadovolji.

Pošto je u tom pogledu sve ostalo
onako, kako hoće župnik i ondašnji laži
liberalci, to držimo, da presvjellil nije dao
ništa izpitati ili, da su ga slabo izvijestili,
ili da veleč. župnik mari i nemari za nje
gove savjete i naloge.
Nema tomu davno sretio je naš gosp.
župnik Vaselli našega seljaka Pucera, s
kojim se je pustio u hrvatski razgovor,
Naš kmet upita župnika zšto neće da hi
vatski prodiče, na što mu je župnik od
govorio: za to ne, jer znadete svi tali
janski. Kmet je župnika lahko pobio, ali
ovaj se nije obazirao na dokaze prostoga
seljaka. — te je pošao svojim putem dalje.

Drugo pismo glasi: Čekali smo, da
prodju sveti božični blagdani u nadi, da
će naš g. župnik ipak već jednom propo
viedati u našem domaćem jeziku, kojim
se služi sav izvanjski puk, ogromna dake
većina: pripislanah. Ali uzaludno bijaše naše
čekanje jer g. župnik prodiče i unapried
jedino talijanski. G. župnik neotimlje nam
tim naše starinsko pravo već nas k tomu
izvrgava smjehu i ruglu ovađšnjih tali
jančica, koji nam kažu u brk; da su oni

gospodari u crkvi, da nam župnik nesamije
zadovoljiti, da ih nije briga ni za savjete
ni za zapoviedi presvj. g. biskupa; I tako
vidite, g. uredniče, da neimamo od nikud
utihe, ni pomoći i da smo izručeni na
milost i nemilost ovađšnjih lažiliberalaca.
(Znašeljni smo, da li će ljubljanski me
šetari izpraviti gornju viest, da nije naime
presvj. g. biskup ništa obećao, dotično,
da nije svoje obećanje održao i pravedne
molbe onog nevoljnog i zapuštenog puka
uslišao. Op. uređ.)

Iz porečko-puljske biskuplje pri
mamo sljedeći izkaz izpražnjenih župa, u
kojih biva izključivo naš narod. Evo jih:
Novavas, Zbandaj, Fuskulin, Fontana, Var
vari i okolica, Tar-Vabriga, Gradine, Sv.
Lovreč-pazanatica, Kanfanar, Rovinjsko
selo, Novaki motovinski, Sv. Vital, Mon
trij, Sv. Ivan od Šterne, Labinci, Vizinada,
Kaštelir, Premantura, Pomer, Sišan, Altura,
Loborika, Šiljan, Montija, Barban (3 ka
nonika), Filipan, Rakalj, Karnica, Plomin,
Sv. Nedjelja, Sv. Martin, Sv. Lovreč-Pre
dubac, Sv. Lucija kod Skitače. Po izkazu
g. 1903. nije dakle popunjenih 10 ka
nonikata, 34 župnih mjesta te
12 kapelanija. Tako se eto pristě
djuje, odnosno oštećuje svećenstvo, za
okruglih 600.000 kruna, a naš narod
uslijed vjekovječnog premještanja župe
upravitelja — gubi moralno i materij
alno; na vječnu slavu crkvenih pogla
vara, koji nas danas usrećuju!

Koparski kotar:
Podružnica družbe sv. Cirila i
Metoda u Sovinjaku, obdržavat će svoju
VI. glavnu godišnju skupštinu u nedjelju
dne 1. februara na Pračani kraj Sovinjaka
u rodoljubnoj kući gosp. Josipa Vivode,
uz obični dnevni red. Početak u 6½ sata
na večer. Odbor.

Tjeraju mak na konac! Našim će
čitateljem biti poznato, da su stanovnici
kapelanije Ricmanje i Log u občini Dolina
— svi jednoglasno izjavili, da mienjaju
latinski crkveni obred sa staroslavenskim
ili grčko-katoličkim obredom. Biti će im
nadlje poznato, da je bio prošle godine
i Ricmanjih grčko-katolički biskup iz Kri
ževaca presvj. g. Julije Drohobecki, komu
su izjavili Ricmanjci, da se smatraju nje
govimi ovcicami i da ga drže svojim bi
skupom. Biskup Drohobecki učinio je po
trebite korake u Rimu i u Beču, da toj
želji stanovnika rečenih sela zadovolji i
ovi su obćenito držali, da više neodvise
od biskupa u Trstu, već od onoga u Kri
ževah. Od strane tršćanskog ordinarijata
i od strane političke oblasti u Koprni na
stojalo se, da one ustanovite sklonu od
njihove nakane. Nu sva ta nastojanja otaše
bezuspješna. Pod konac prošle godine
htjela je politička oblast silom maknuti
tamošnjeg dusobrižnika veleč. g. dr. Po
žara, koga cieni i ljubi ono pučanstvo kao
pravog pastira. Na lice mjesta došli su
oružnici, silom otvorili vrata kapelanskog
stana obasli čitavu kuću, ali g. kapelana
nenadoše doma. On je ostao mirno na
svojem mjestu sve do posljednjih dana.
Nedavno dobio je g. dr. Požar nalog, da
se seli iz svog stana i da pripravi sve za
predaju crkve, ureda i stana.

U nedjelju u jutro prije zore obkolilo
je selo Ricmanje 30 oružnika. Kasnije
stigao je u selo iz Kopa savjetnik na
mjestičtva i upravitelj tamošnjeg kotarskog
poglavarstva g. Adolf Schaffenhauer pl.
Neys sa kotarskim komesarom g. Gasser-om,
sa slugom istoga poglavarstva i sa jednim
kovačem. Po nalogu istoga poglavara do
šao je na lice mjesta i načelnik iz Doline.
Gosp. Schaffenhauer izručio je osobno
dru. Požaru, koji je bolestan ležao u pri
vatnoj kući odnosni dekret, da mu odmah
prada obje pripismentute crkve (Ricmanje
i Log) i kapelanski ured, jer će se inače
odmah prisilno to provesti.
Čim je g. dr. Požar pročitao taj nalog,
izjavi, da nemože predati crkva, jer se
iste nenalaze u njegovoj vlasti. Crkvenim
imetakom da nije nikada upravljao te da

ga nemože ni predati kapelanski ured te
je spreman odmah predati. Seliti se je
odmah počeo prošloga čedna te da će
nastojati da zadovolji takodjer u tom vije
malog. Iza toga sljedila je predaja kape
lanskoga ureda. Sve se je obavilo u mira
i u radu.

Kad su oružnici fražili ključeve crkva,
pokazao im ih seoski župan al je nehtjede
predati. Na to je konac zatvorio crkvu sa
lokotom. Istatok zatvorio je sva vrata
crkve i vrata zvonika, te ista vrata sluga
političke oblasti zapečatio.

Kasnije posla je ista komisija u Log,
gdje na isti način zatvorila i zapečatila
vrata crkve i zvonika. U nedjelju nije se
dakle zvonilo ni bijaše službe božje ni u
Ricmanjih ni u Logu.

Pošto je komisija tako obavila svoj
nalog, postavio je kotarski poglavar oru
žnicu stražu pred crkvu u Ricmanjih i u
Logu. Suviše dao je nabiti na židove
opomenu, da nitko neđira u pečate.

Za čitavo to vrieme vladao se je narod
uzurno, nedavši ni najmanjeg povoda
kakvom posredovanju, te se je malo za
brinuto pitao: čemu tolika oružana sila.
U Trstu kolao je dapače istoga dana glas,
da je stao u pripravi u velikoj kasarni
bataljun vojnika.

U Ricmanjih je dakle došlo do toga,
da oružnici čuvaju proti mirmomu narodu
zatvorenu crkvu. Kako će to svršiti? Mi
se bojimo, da se tjera tuj odviše mak
na konac. Dao Bog da bismo se prevarili!

Vjelni visoki gostovi u Opatiji!
Veliki vojvoda Luksenburški i velika voj
vodkinja podali su se ovih dana put Opa
tije, i već su; držimo, danas tamo. O njih
se može reći da su vjerni gostovi naše
divne Opatije. Već mnogo godina sa dosta
velikom pratnjom zalaze u nju, i daju svoj
nedju gostovi sjaja. Svaki put se tamo
lepo oporave! Bilo tako i ove godine i
još mnogo godina dalje!

Neće pa neće hrvatske škole. Iz
L o v r a n a primamo: Netom su bile
odlučite školske oblasti, da se imade
hrv. škola u Lovranu ne samo iz jedno
razredne u dvorazrednu razširiti, ma tim
više, da se imade i izpod Kukumoveg
jarma oslobođiti. Ova odluka uzrujala
odmah nerodovite živce lovranskih poprdita,
te ne budi leni, pozvali sedutu na tali
janskoj občini (u kojoj se hrvatski govori),
da svi reprezentanti, na čelu im šijor po
dešta, detto "cavalieri senza cavallo",
učinili utok proti gornju odluku. Među
raznim uzroki je jedan, koji je sličan
onomu, koga je već jednom "deputat" Bar
tolji izustio u zemaljskom saboru, t. j. Za
ovce past ne treba Hrvatom znati ni či
tati ni pisati, ni hrvatske škole*. Za drugi
uzrok navadajju, ti naši kalabrezzi, da je
občina u financijalnoj mižeriji. — A mora
i bit, kad su ju sami u tu mižeriju spravi
li. Rado bi znati, koja občina ni u mi
žeriji, gdje Talijani njom vladaju.

Sada bi reć, da su došli na to naša
občinska gospoda, da im najbrže neće
valjat gori navede-i uzroki, već počeli druge
spletkarije. U hrvatsku školu polazi ove
godine 154 djece. Ali šijor podešta, hoće
pobit taj faktum i dokazat, da ih nije ni
polovicu. U tu svrhu je postao on sam
školski nadzornik. Došao ti brayne jednog
dana kontraband u hrv. školu, da dokaže
svojim zaslijepljenim kunžilerom, osobito
vanjskim, da je hrv. škola prazna. Ali
prevari se ljuto. Škola bila kreata puna.
Kad je vidio, da mu ta ne vriedi, dao
nalog talijanskoj učiteljici, da mora činiti
za pulcaja, te brojiti svaki dan koliko hrv.
djeece u školu dolazi. Meštrica, kojoj čast
i poštenje — vrši točno svoju službu, ali
uzalud, kad svaki dan 125—135 djeece
dolazi. Ferdinando se skube i jadi na to.
Ali ako mu ni pravo, nek se zuje. — U
ostalom upisao je onih 154 djeece tali
janski učitelj u hrv. školu. Dakle je iz
ključena svaka prevara.

Tako se evo postupa sa Hrvatima u
Istri. Ako nam koja oblast tu i tamo koju

kost kao i psu dobaci, gleda već talijanski pas, da ju našemu iz zuba izvadi. Sada pak jedan mali račun med nami i Talijanima. U Lovranu je upisano 260 djece u talijansku školu. Dakako medju ovima su samo hrvatska djeca, talijansku lahko na prste jedne ruke pobrojisi. Ta škola imade tri učiteljske sile, a četvrtu mole. — U Pazinu bilo prošle godine u četverozrednoj talij. pučkoj školi 98 djece sa četiri učiteljske sile. U Lovranu broji hrvatska jednorazredna pučka škola 154 djece sa jednom učiteljskom silom. Ah! uskliknuo bi: „Fiat justitia et pereat mundus“.

Naše toli progono mlado tamburaško društvo krasno napreduje. Broji već 15 tamburaša i tamburašica. Prvi koncert, koji je vrlo liepo ispaio, osokolio naše vrle tamburaše i tamburašice, pa nestrpljivo zapitkivaju, zar nećemo doskora opet prirediti zabavu. Javljamo ovim našim prijateljima i istomišljenicima, da će naše dično društvo ovog mesopusta prirediti dvie zabave, jednu u susjednoj Iki, a drugu u Lovranu. Program će obstojeti o tamburanju, pjevanju, predstavi i plesu.

Narodnjak

Iz Vepri našine nam pišu: „Prošlih božićnih blagdana priredile su naše podružnice, muška i ženska, božićna drveca školske djece i ovdješnjih pučkih škola u Poljanah i Vepri. Da vam bilo vidjeti radostna lica nedužne dječice kao i odraslih, kad se je djece medju predstavom male dječice igrice odkrilo divno razsvjetljeno božićno drveće! Samo od talijanskih agitatora zaslijepljena prostacina u (Poljanah) nije se mogla radovati toj nedužnoj dječjoj zabavi.

Oni su i u tom vidjeli samo ludu politiku. Svaki pošten čovjek radije se sreći i veselju svoga iskrnjega, a kamo li neće veselju nedužne dječice! Ali ipak se kod nas još kod takvih nevinih zabava nadje ljudi, koji proklinju dobročinitelje, te ih na sve moguće načine grde i podmeću im zle nakane. Medjutim negubite srca prireditelji tih zabava — ako ste morali kod istih, mjesto zahvalnosti zeti nezahvalnost, već nastojte da budete i u napried ovakve i ovim slične zabave priredjivali, jer time se širi prosvjeta a i oplemenjuje um i srce!

Da se je moglo ovakovo dječje veselje prirediti, ide najveća hvala u prvom redu našoj slavnoj družbi u Opatiji, a u drugom našim dičnim domorodcem u daljnjoj Americi, osobito gg.: B. Marejli, J. Mender i Fr. Koriću, koji su za to poslali znaatnu svotu. (164 K) Oni su pokazali time, da im nije rodoljublje samo na jeziku, već i u djelima.

Sa radošću nam je javiti, da su gorispomenuti, naši dični domorodci u dalekoj slobodnoj zemlji ostali i vjerni kršćani, što su opet pokazali djelom te poslali poljanskom duhovnom pastiru liepu svotu od 300 kruna za nabavu balaustre (kolonice) u crkvi sv. Petra u Poljanah.

U znak zahvalnosti i na primjer ostalim, izvolite veleštovani uredniče, primiti u Vaš dični list imena tih vrlih naših junaka, koji su ostali i u dalekome svijetu vjerni crkvi i domovini.

Božo Marelja 160 K, Josip Mohorovićić 25 K, Ivan Rotić Lade 25 K, Miko Marelja 15 K, Antun Marelja 15 K, Josip Mender 14 K, Fran Korić 14 K, Josip Lade 12 K, Mato Petričić Katinić 15 K, Miko Peršić 10 K, Andre Petričić 5 K. Živili!

U zadnjem broju javljenu viest o umorstvu, počinjenu na Marji Lade iz Poljana, izvolite izpraviti u toliko, što je bila umorena kamenjem, a ne načinom, kako javljeno, da joj je Pistola (Andrija Lade), odrubio glavu. Mariju Lade su našli u vreći medju stijenama i kamenjem pokrivenu.

Do kada ćemo još podnašati talijansku silu? Da je u nas studena, riblja

kry morala. bi uzavrieti na svagdašnja nepravde, što nam ih nanasaju nasi za nevolju gospodari Talijani. Na svakom polju, gdje god mogu, ne gledaju nego kako bi nas unistili. Tako je na polju škole, crkve, javne uprave, gospodarstva itd. Njihova bezobraznost i bezobzirnost napram dobrog, našega naroda prelazi već u zulum. Čujte ovu: Poznato je, da u Opatiju i Volosko dolazi godimice sva sila mesa iz odaljenih, tudjih krajeva. Od prodaje toga mesa naša občina nije imala nikakve koristi, pošto se odnosno blago ubijalo drugdje. Naše občinsko zastupstvo u namjeri, da občini pomogne, zaključilo je, da se na dovoženo meso i na divljač udari namet od 300%. Taj namet bi dobro došao občini osobito sada, gdje ima tolikih troškova, a u drugu ruku naša zastupstvo nije bilo prisiljeno, da udari namet na plaćila našega pučanstva, to zna se, kako su i bez toga feška plaćila, što ih naši obćinari moraju plaćati.

Nego to ni bilo pravo slavnoj Junti u Poreču. Njoj bi milije bilo, da se u našoj občini povise adicionali, makar i na 500%, samo da medju pučanstvom nastane nezadovoljstvo i nemir, pa da onda mogu naši talijanci loviti u mutnom. To je imala pred očima porečka Junta, kad je sastavljala on svoj slavni odpis od 1. decembra 1902. br. 8390., s kojim nije odobrila namet od 300%, na dovoženo meso i na divljač, jer da je to previsoki namet. I još je dodala tomu svomu odpisu i to, da ako občina ne može pokriti svoje izdatke drugčije, neka povisi namet na direktna plaćila.

Sad može biti svakomu jasno, kuda to sve vodi. Dovoženo meso i divljač je u neku ruku luksus — to je meso, što ga uporabljaju samo gospoda, većinom bogati stranci, što dolaze za kratko vrijeme u Opatiju. Tih stranaca dolazi u Opatiju do 20 tisuć na godinu, pak bi na svakoga pojedinoga od njih zapao jako malen dio toga nameta, a občina bi od toga imala silnu korist, kako to imadu i druge občine u pr. ona u Malom Lošinju itd. Drugačije je, ako občina udari taj namet na direktna plaćila, jer bi u takovu slučaju i najmanji porezovnik morao da puno plaća i nikada se nebi deslo do one svote, što bi ju dao namet na divljač i na dovoženo meso.

Ali Junta za sve to hajde i ne hajde. Njoj je stalo samo do toga, da se u naših mjestih sije razdor i nemir, ona ne gleda, nego kako bi pod nama raskopala jamu, pa nas svih u nju stavovala.

Nego ne čini ona to iz svoje glavč. Drugi imaju u tom svoje prste, a medju njima prvi dr. Costantini, koji ne može još nikako da proguta onu žulku pirulu, da ni kod zadnjih izbora postal načelnik. Nego i ovo će mu slabo pomoć. Kako i onda, tako će njemu i njegovim pajdašem presjesti i drugi put i svagda, dokle god budemo mi svi kako jedan složni i tvrdi na svom mjestu. Neka Talijani rade što ih je volja, ali oni se kruto varaju, ako misle, da je naš puk tako bedast, da ne vidi, kamo ga vodi njihova sila. Na tu silu, na taj zulum, naš će narod zna ti prigodi da odgovori kako treba, a medjutim mi preporučamo našim rodoljubom, da svuda i na svakom mjestu tumače našim ljudem, kako Talijani gospodare s njihovimi žuljevi, pa neka se liepo pripravljaju na veliko djelo, s kojim će se jedan put za uvijek otrestit prokleta talijanske sile i bezobraznosti.

Volosko, 20. siječnja 1903.: Sdruženim podružnicam družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Voloskom i Opatiji predlažem, da prirede još ovih poklada — mjesto „Lovora“ — a u „Zorindomu“ u Opatiji sjajni ples, na koji će, uvjeren sam, pohrlit sve, što u ovim stranama hrvatsk osjeća i misli. — Jedan član.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju, dne 25. jenara t. g. u prostorijama „Narodnog Doma“ večernju

zabavu. Početak točno u 8 sati na večeri Ulazina i kruni po osobi. Darovi primaju se sa zahvalnošću. Moli se doći točno na dobi. Razpored: 1. Deklamacija. „Groh Kaludjera“ od A. Nemčića. 2. „Hrvatsko Kolo“ od M. pl. Farkaša; udara tamb. zbor „Istar Vile“. 3. „Zvečer“ od dra. G. Ipavca, pjeva zbor „Istar Vile“. 4. „Pirajski“ (Posvatović) lakdija u jednino činu od I. Velikanovića. 5. „Krasni sarafan“; udara tamb. zbor „Istar Vile“. 6. Koratnica od J. Slogara, pjeva zbor „Istar Vile“. 7. Ples.

U Zapaniji Jušići mjestna občina Kastav — kako nam odanle pišu — nalazi se malena crkvice majke božje od zdravlja, koju je sagradio pobožan puk kastavski. U toj crkvi vrši se skoro svaki dan služba božja, koju čitaju častni svećenici iz Kastva. Našega naroda je prilican broj na radnji u sjevernoj Americi to njih mnogo i odanle pošilje koju svotu za misu na čast majke božje od zdravlja, tako ovih dana primio je potpisani 76 K; sakupljenih po našem obćinari Božo Jurđana iz Jurđani od niže upisanih darovatelja u P. O. Brinton Pa. Box 54 u sjevernoj Americi u svrhu, da se, ista crkvice proširi. Gornju svotu darovše: Jušić Frane Skrihić Jušići, Božo Jurđan, Jurđani 75, Bartol Sušan, Jušići 57, Ivan Ivanić, Kučeli 48, Frane Jurđana, Jurđani 48, Ivan Stanić, Jušići 51, Marija Tohac iz Hrvatske, Josip Ivaničić, Pereničić, Josip Puhar Trinajstić, Šimun Sardoč Trinajstić, Josip Mohoričić Zamet, Josip Šepić Pereničić, Frane Mohoričić Opatija, Anton Delasini Opatija, J. Diraka Rieka, Paval Petrinac iz Hrvatske, Josip Bošnjak iz Hrvatske, Vinko Marčelja Zamet, Anton Sušan Zamet, Frane Deher Ljublana, Anton Grzec Kukuljanovo, F. Mikan iz Hrvatske, Juraj Kostelac iz Hrvatske, Franica Simić Jurčići 98, Božo Simić Jurčići 98, Juraj Smokvina Sveta Ana 131. Dao gosp. Bog zdravlje našim narodnjakom u dalekom svijetu, a u njihov primjer ugledali se i ostali naši prijatelji!

U Jušićih, dne 13. jenara 1903.

Josip Brajan.

Gorička.

Odlikovanje. Naš zemljak, g. Matija Funderle, rodome iz Sv. Martina kod Buzeta, bio je odlikovan od Njeg. Veličanstva srebrnim križom za zasluge, koje si je stekao u mukotrpnoj službi, a osobito prigodom sesljsanske nesreće, kada je uz pogibelji svoga života, spasavao život svojih bližnjih. Dne 14. t. mj. bje mu u Nabrezini svečano križac pripet u prisuću predstavnika oblasti i drugoga odlikovana. Kako nam iz Nabrezine javljaju, g. Funderle uživa medju tamošnjim pučanstvom osobito povjerenje radi svoje taktičnosti i revnosti u službi. Našemu mnogogodišnjemu predplatniku čestita srdačno i uredničtvu „Naše Sloge!“

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru darovše preko naše uprave:

Dar družba „Stizaj“ u Dobrinju K 25. Sakupljeno kod župnika Trinajstića u Dobrinju pri blagoslovu crkve sv. Stjepana za licitiranu amerikansku cigaru „Flora“ K 20. Dar g. Ferd. Stejskala, zastupnika prve hrvatske tvornice gline robe „Zagorka“ u Zagrebu u ime taracanja crkve sv. Stjepana u Dobrinju K 25. Don Drag. Hlaca Veliki Lošinj sabrao medju njekolicinom velošajnskih Hrvata K 5.

Ukupno danas K 75—
Na račun ove g. izkazano 49-20

Svenkupno K 124-20

Dječkomu pripomoćnomu društvu u Pazinu darovše preko naše uprave:

Dar družba „Stizaj“ u Dobrinju K 25. Sakupljeno kod župnika Trinajstića u Dobrinju pri blagoslovu crkve sv. Stjepana za licitiranu amerikansku cigaru „Flora“ K 20. Dar g. Ferd. Stejskala, zastupnika prve hrvatske tvornice gline robe „Zagorka“ u Zagrebu u ime taracanja crkve sv. Stjepana u Dobrinju K 25.

Ukupno danas K 70—
Na račun ove god izkazanih 5—

Svenkupno K 75—

Razne viesti.

Dvadesetpetogodišnjem svoje službe kod banke „Slavije“ u Ljubljani slavio je dne 15. o. mj. poznati slovenski rodoljub g. Vatroslav Holz. Svomu vriednomu i viernomu činovniku na čast dao je ravnatelj banke „Slavije“ u Ljubljani g. Ivan Erihar prirediti svečanu gostbu u svratištu kod „Slona“, te mu je tom prilikom izrekao srdačno zdruvico, opisav njegovo mirno i poštivo djelovanje tečajem 25 godina. Isti ravnatelj podario je g. Holcu tim povodom zlatnu uru a njegovu drugovu zlatne nacale. G. Holz poznat je i u svih krajevih naše Istre, gdje imade množvo prijatelja i znance, s kojimi i u ime kojih šaljemo mu i mi srdačne čestitke!

Preporuka onim, koji se sele u Ameriku. U jednom od poslednih brojeva ljubljanskoga „Slovenski Narod“ čitamo koliko sledi: „Danas se je povratio iz Amerike jedan posjednik iz Strahomera, koji je pripoviedao, da su u New-Yorku natrag poslali 400 doseljenika. U obće poslali su natrag sve one doseljenike, koji nisu došli k svojoj rodbini i znancem, i koji nisu imali to potvrđeno. Sve doseljenike izmjerili prije nego li ih poslaše natrag. Povratiliše im samo putne troškove za natrag po moru. Dočična komisija stoputa u New-Yorku veoma strogo sa doseljenici, osobito sa slovenskimi.“

Listnica uredničtvu i uprave.

Gosp. A. B. u M. Ponješto je zakaznilo, a da se to opet ne dogodi, šaljite u buduće izravno našem glavnom suradniku g. M. Mandiću u Trst.

Ovo nam vriedi i za sve ostale naše suradnike i dopisnike.

Javna zahvala.

Mnogobrojnoj rodbini, prijateljima i znancem, koji su prisustvovali pogrebu mrtvih ostanaka našeg nezaboravnog sina, brata, unuka itd.

MATA ŠEPIĆA,

učenika VI. razreda kr. velike gimnazije na Sušaku,

te svim onim, koji su nam nastojali pismeno ili ustmeno ublažiti pretečku bol radi gubitka premiloga pokojnika, budi izrečena ovim putem najsrdačnija zahvala i od Boga plaća!

Rakavac, dne 18. jenara 1903.

Tugujuća obitelj

Frana Šepić-Tometov.

Zapisnik

XV. redovite glavne skupštine

kot. gospod. zadruga Volosko-Opatija

držane u Berseču dne 28. decembra 1909.

Dnevni red:

1. Nagovor predsjednika;
2. Pročitanje zapisnika posljednje glavne skupštine;
3. Izvješće tajnikovo;
4. Izvješće blagajnikovo;
5. Izbor novoga odbora;
6. Inj predlozi.

Prisutni:

Predsjednik: g. Viktor Tomičić.

Podpredsjednik: g. Fran Škalamera.

Blagajnik: g. Vinko Mavričić te svi ostali odbornici i 73 člana.

Predsjednik ustanoviv, da je bila skupština po pravilih u doba razglašena i da je prisutan liepi broj članova otvorio skupštinu i nagovori skupštinarne ovaako:

Gospodo i braćo!

Ovo je petnajsti put što imam čast predsjedati glavnom skupštinam naše zadruge i uvijek sam to činio i činim sa velikim veseljem, jer vidim, da se ljudi sve više za zadrugu zanimaju, da shvaćaju njezinu potrebu i korist i da s tim broj naših članova, ako i po malo, ali ipak raste. To valja osobito za Berseč, odakle ima zadruga preko polovice svojih članova. Za to sam dužan pohvaliti osobito vrle Bersečane, koji ovim činom pokazuju, kako njim na srcu leži i svoj gospodarski napredak i napredak naše zadruge.

Zao mi je, što danas ne vidim ovdje nego samo dvojicu iz Mošćenica i izričem nadu, da će do godine i oni doći ne samo u potpunom, nego i u povećanom broju.

Tako se nadam, da će se povećati broj članova iz Voloskoga, Opatije i Lovrana i da će jedan put u naše kolo također gospodari iz Veprinca.

Običaj je bio, da sazivljemo naše glavne skupštine na početku proljeća, ali usljed naloga c. k. kotarskoga poglavarstva morao sam ju još ovoga mjeseca sazvati u svrhu, da se odabere novi odbor.

Običaj je bio također, da se glavna skupština sazove jedan put u Berseču a drugi u Mošćenicah; pošto se pak zadnja skupština držala ovdje, to bi se imala ova držati ondje, nego buduće se danas mora birati novi odbor i buduće ovdje ima najviše članova, to sam smatrao shodnim sazvati skupštinu amo, da bude većini laglje odlučiti o tom, komu će povjeriti društvenu upravu za sljedeće tri godine.

Ja sam, među vama najstariji i mogao bi biti komu brat, a komu otac. Kako brat i kako otac, bratimski i oćinski, ja vas liepo svih pozdravljam. Baš za to jer sam najstariji i jer već petnajst godina nosim predsjedničku čast, bilo bi doba, da tu čast prenesete na mladja i jaća pleća, za što vas ja i molim.

Skupštinarini se odazvaše ovom nagovoru sa: Živio!

Pročitanje zapisnika prošle glavne skupštine.

Na predlog g. Fr. Škalamera se odustane od čitanja, pošto je i onako bio tiskan u Narodnom Listu.

Izješće tajnikovo.

U odsutnosti g. tajnika J. Luznika, koji je bolešću zaprečen, umoli predsjednik prisutnog g. Dru. Trinajstića, da ga danas zamieni i da pročita izvješće.

To izvješće glasi:

Liepa se kazala s početka i u ovom kotaru, kako i po ostaloj Istri, ljetina: Loza potjerala krasno, a voćke sjajile se u svom cvietu. Nego nastalo proljeće preko mjere vlažno, a ljetu preko mjere suho, pa što nije pokvarila vlaga, to je osušilo: naše toplo južno sunce. Najprije se na lozi otrunulo grožđe i izvilo u vitice, na voćki providelo se cvieće, pa usljed suše zakržljavilo zrnje i voće: gđjegod opalo, a po njivah zaostale

i posušile se žitarice. Posljedica svega toga je bila, da smo vina spremili u košobe manje, nego drugih godina, da nas je izdao prihod od kestena, od smokava, od drugog voća i da nam se sa žitaricama nije izplatilo ni trud.

Zahvaliti moramo suši i našem radu, da nam peronospora ili medijika i lug nisu još više umanjili plod.

Filoksera, koja se već pokazala i u našem kotaru, nije se, u koliko se žnade, razširila. Ali naši gospodari nisu ipak ostali prekrštenih ruku. Znajuć, da što nije danas, može, pače mora nastati sutra, a da se možda ušenać već taji u najbližoj blizini, stali se oni, poticanjem naše zadruge, oboružavati nabavom i sadjenjem ameri-kanske loze.

Predviđajuć i očekujuć kod nas zarazu filoksera, zadruga se je još lani pobrinula, da priredi razsadnik ameri-kanskih loza, odakle će moć već ovog proljeća naši vinogradari nabaviti do 10.000 nepaćenih dobrih vrsti ameri-kana. Taj razsadnik dao je ove godine zadržu dosta posla i troška, a da ga se posvema uvedi, trebati će da se, polag mnenja vještaka, potroši na nj još barem 2000 K. Toga ne može snesti sama zadruga, jer su njezini dohodci veoma ograničeni, pa se je još prošloga agusta obratila, preko c. k. kotarskog poglavarstva, na c. k. ministarstvo poljodjelstva za izdašnu novčanu pripomoć. Prošloga mjeseca je poslala prepis iste molbe na zemaljsko gospodarsko vieće i molilo, da bi ju izvolilo preporučiti. Ono nam je nekako srdito odgovorilo, spočitjuć nam, što smo se obratili izravno na ministarstvo za podporu a ne na njega, al je ipak obećalo, da će moibu preporučiti, bude li za mnenje upitano. Nadamo se, da nam ne će biti molba uzaluzna i da ćemo moć u proljeću nastaviti radnje u razsadniku te početi u jeseni razdavati loze u većoj mjeri.

Preporučamo našim vinogradarom, da se još boljim marom prime gojenja ameri-kanske loze, jer u njoj je spas našem vinogradarstvu. Sretni smo, što nam ne treba u tom postupati sa pokusi, kako su to morali krajevi, kojih je prije nas zahvatio onaj ljuti bič. Uporabimo njihovo izkustvo; — njihove preboljene nevolje neka nam budu naukom i poticanjem na rad.

Kako u svemu, tako će zadruga biti i u tom gg. članovom na ruku.

Da budu članovi imali čim da se obrane od peronospora ili medijike i od luga, nabavila je zadruga četiri nove škropilnice, popravila sve stare, popravila nadalje sve mješice za sumporanje i po podpredsjedniku nabavila 5400 kg sumpora i 464 kg žvepla.

K tomu je nabavila 12 noževa za ciepanje loza, a u drugoj godini skrbiti će se, da budu vinogradari također poučeni; kako se loze ciepanju.

Svi su osvjedoćeni, da dobro i shodno orudje, dobre gospodarske sprave mnogo pomažu i više puta nadomješuju koju radnu silu. Za to nije čudo, što su mnogi objubili mlatilnicu i vejalnicu, što ju je zadruga pred više godina bila nabavila. Jer se uporabom bila pokvarila, dala ju je zadruga popraviti sa troškom od K 217-67, pa podigla i drvenu kolibu, kamo ju je smjestila.

Svih strojeva i orudja ima danas zadruga: 25 škara za klastrenje i obrezanje loza i voćaka, 12 škara za striženje ovaca, 4 tesle, 1 mašanj, 75 štrcaljka ili škropilnica, 46 mjechova za sumporanje, 1 mlatilnicu za žito, 2 mulila ili stroja za muljenje kukuruza, 2 slamoreznice, 36 noževa za ciepljenje, 24 kose, 12 sprava za košnju trave i žita, 1 prešu za mošt — dakle svega skupa preko 240 komada raznovrstnoga orudja i raznovrstnih sprava. Doista liep broj i malo je koja zadruga, koja se može tolikim brojem izkazati. Da je u naših gospodara-posjednika malo više mara za svoju korist i da ima zadruga više članova, nego li ih doista ima, mnogo bi tih i drugaćih sprava mogla zadruga posjedovati, te je članovom na porabu podavati.

Izteklo je doba za koje je gosp. Barković iz Martinja imao držati bika i voditi naskoćnu postaju, te je zadruga zamolila zemaljsko gospodarsko vieće, da nam drugoga podade. Ono je odgovorilo, da će se o tom razpravljati u prvoj sjednici što bude. Mcđjutim će gosp. Barković biti tako dobar, pa će napred voditi naskoćnu postaju.

U istoj će se sjednici odlučiti također o našoj molbi za podarenje nekoliko ovaca i prazova velike bergamaske pasmine.

Na predlog učinjen od gosp. podpredsjednika Škalamera na glavnoj skupštini 16. febr. o. god. izmolio je gosp. predsjednik od ugarsko-hrvatskog parobrodarskog društva, da jedan parobrod ide svaki dan do Rabca tieuć Berseč i Mošćenice.

U lanjskoj se skupštini povelala rieć također je uporabi kemičkog gnoja. Mnogi, koji mu ne poznaju ni moći, ni koristi, kimali su glavom i tad se je odlučilo, da se s tim gnojem naprave pokusi u zadržuom vrtu, te povjerilo posao g. podpredsjedniku. Nabavilo se 5 kvintala perfosfata te to raztreslo med trsje i po travi. Uspeh je bio očevidan i takov, da je uvjerio i najvećeg Tomaža.

Nadamo se, da će to potaknuti mnoge na uporabu kemičkih gnojiva, bez kojih danas nema razumnog i unosnog gospodarstva, a zadržuno predsjedništvo bi veoma veselo bilo, kad bi se uporaba razširila, te bi mogla ona tih gnojiva za članove u velike nabavljati, čim bi oni mnogo prištedili.

Za ponku članova nabavila je zadruga i ove godine, kako i prije, 40 komada raznih gospodarskih koledara, u kojih je bilo mnogo članaka i critica o gospodarstvu, pa se nadamo, da tko jih je čitao se je š njima i okoristio.

Koncem godine 1901 bilo je upisano 131 člana. Tekom ove godine pristupilo je novih 13, a odstupio nije nitko, tako da jih koncem godine ili sada brojimo 144. To je veoma malo prema onomu, što bi moralo biti, ali ipak se možemo veseliti, da nam broj godimice raste i nadamo se, da ćemo se moći do godine pohvaliti još većim priraštajem. Ima jih koji vole stati u prikrajku i bezbrizno gledati, pak onda podizati svakojake prigovore. Mi bi volili, da ta gospoda pristupe društvu i mjesto da na koncu prigovaranja, da u sjednicah i skupštinah dižu svoj glas te savjetuju, što i kako bi po njihovom mnenju ovo ili ono bilo bolje. Rušiti zna svatko, a graditi je teško, pa bi mi rado vidili one prigovaraće kod gradnje, a ne kod rušenja.

Kako će se razabrati iz blagajnikova računa, troška je bilo tekom godine K 991-93 a dohodka K 815-50, dakle bilo je K 175-43 manjka. Ovaj je pokrio gosp. predsjednik, te mu je zadruga toliko dužna.

Tim bi bilo ovo izvješće gotovo, ali na koncu ne može se na ino, a da se ne iznesu zasluge gosp. podpredsjednika i gosp. blagajnika, koji su se na svaki način i nesebično trudili, da rade dobro za društvo. Budt njim ovim izrećena hvala!

Zaključujem željom, da do godine, uz veći mar naših gospodara za ovo naše društvo, bude bogatije i obilnije tajnikovo izvješće.

Predsjednik: Ako ima što tko prigovoriti ili opaziti ovom izvješću, neka se izvoli javiti.

Nitko se ne javi te na predsjednikov poziv dignu svi ruke u znak odobrenja.

Izvješće blagajnikovo.

Na poziv predsjednikov blagajnik pročita obračun, koji glasi:

Prihod:

1. Ostatak od godine 1901.	K 156-94
2. Pristupnine	" 13-
3. Članarina	" 280-80
4. Dio pristojba za lovačke karte	" 284-46
5. Prihod od vrta	" 39-10
6. Za porabu mlatilnice	" 1-20
7. Za prodanu junicu	" 40-
Ukupno	K 815-50

Razhod:

1. Uvrstba oglasa i tisak poziva na glavnu skupštinu	K 6-30
2. Tisak izvješća za g. 1901	" 20-
3. Nastojanje i timarenje junice	" 20-
4. Sjeme podieljeno na skupštini u februaru 1902	" 86-47
5. Nabava novih 4 škropilnica i drugih potrebstina	" 111-20
6. Popravak mlatilnica i drugih sprava	" 307-12
7. Radnje u zadržuom vrtu i zakupnina	" 390-58
8. Nabava darova za glavnu skupštinu	" 44-79
9. Poštarski troškovi i brzozjavi	" 5-27
Ukupno	K 991-93
Odbivši od toga prihod sa	" 815-50
ostaje manjak od	K 176-43

Ovaj je manjak bio prouzročen izvanrednim potroškom za popravak mlatnice i vejalnice i sa radnjama u vrtlu, pa će se lahko pokriti sa zastalom članarinom i sa pripomoći, kojoj se nadamo od visoke vlade.

Predsjednik pozove, da se javi ako ima tko što prigovoriti ili opaziti, ili pitati kakova razjašnjenja, pa pošto se nitko ne javi, bude obračun jednoglasno potvrđen.

Iza toga bude takodjer jednoglasno prihvaćen slijedeći

Proračun za godinu 1903.

Dohodak:

1. Članarina	K 300—
2. Dohodak od vrtla	50—
N. Dio pristojbe od lovnih karata	280—
Ukupno	K 630—

Potrošak:

1. Pokriće manjka od godine 1902	K 176.48
2. Nabava 6 novih škropilnica	132—
3. Nabava inih sprava i orudja	50—
4. Radnje u vrtlu	200—
5. Tisak izvješća	50—
6. Ina troškovi	21.57
Ukupno	K 630.00

Pošto ima nade, da će dohodak biti veći sa pristupom novih članova i sa pripomoći, što ju se od vlade prosilo, to je bio ovlašten odbor, da taj veći dohodak upotrebi po svojoj uvidjivosti za nabavu više gospodarskih sprava i orudja i za daljnje radnje u vrtlu.

Izbor novoga odbora.

Predsjednik opetuje što je i prije kod svoga nagovora kazao, da moli, neka se obzirom na njegove godine i na to, što on već petnajst godina obnaša čast predsjednika, tu čast povjeri drugomu, mladjemu od njega. Nadalje poručuje, da mu je gosp. Luznik odlučno izjavio, da za napred ne može ništa više primiti odborničke časti, pa ovom sgodom on, kako dosadnji predsjednik, ne može na ino, a da mu se svesrdno ne zahvali na trudu i brizi što si je dao za združne poslove.

Članovi se odazvaše sa srdačnim „Živio“, al ujedno izjaviše jednoglasno, da oni žele i mole, neka gosp. predsjednik ostane i na dalje na čelu zadruge.

Na to g. Fran Škalamera predloži, neka ostanu u odboru svi, koji su i do sada bili a mjesto gosp. Luznika, koji se je odlučno odrekao časti, neka se odabere u odbor gosp. Dr. Matko Trinajstić.

Predsjednik prekine za pet časaka skupštinu, da se članovi pogovore o predlogu gosp. Frana Škalamera.

Otvoriv opet skupštinu metne na obću želju na glasovanje jedini predlog g. Frana Škalamera i taj bude jednoglasno prihvaćen.

Po tom su izabrani u odbor prijašnji odbornici gg. Viktor Tomičić, Fran Škalamera, Vinko Mavričić, Juraj Barković, Ivan Galović-Perišić, Josip Mavrović, Ivan Barković, Anton Škalamera i Petar Franković te novi odbornik dr. Matko Trinajstić.

Svi ovi se povuku na stran, da drže odborsku siednicu i podiele odborske časti.

Povrativ se, g. Viktor Tomičić priobči, da se je odbor sastavio tako, da je on odabran predsjednikom, g. Fran Škalamera podpredsjednikom, g. dr. Matko Trinajstić tajnikom, a g. Vinko Mavričić blagajnikom.

Dvoranom zaori: „Živili!“, a predsjednik nastavi:

Gospodo i braćo! Molio sam vas, da me lišite predsjedničke časti, a vi niste htjeli, nego ste mi ja za druge tri godine povjerili upravu zadruge. Ja primam čast i vam se zahvaljujem, a primam ju tim radje, što smo se odbor dobili novu, vrstnu silu, koja će skupa snama uprijeti, da ova naša mljenica, ova naša zadruge sve ljepše procvate. Naš cilj ćemo moći tim bolje postići, što smo, kako čitam u tršćanskih novinah, dobili napokon putujućeg učitelja gospodarstva u osobi g. Ivana Suncina, kojega pretiče veoma dobar glas. On je opredjeljen za kotare buzetski, podgradski i voloski. Nadamo se, da će nam

biti i činom i rieči i pismom na ruku sa svojim vještačkim savjetom.

Sa moje strane obećajem vam, da ću i u napred raditi za društvenu korist kolikogod mi budu sile dopuštale; al s druge strane očekujem i od vas svih, da ćete i vi točno svoju dužnost vršiti, plaćati članarinu, čuvati dobro društvene sprave i društveno orudje, pohađjati društvene skupštine te nastojati, da se svake godine u što većem broju sastajemo.

Skupštinari se odazvali sa: „Živio!“
Zamolji rieč gosp. dr. Matko Trinajstić i reče:

Gospodo! Ako se je na izboru zahvalio g. predsjednik, koji si je liepih zasluga stekao sa svojim neumornim radom i sa svojim petnajst-godišnjim predjedanjem, tim više se moram zahvaliti na izboru ja, koji sam istom došao u ovaj kotar i kojega vi poznajete možda samo po imenu. Hvala vam liepa, gospodo, na časti! Nastojati ću svimi silami, da vam se, kako je pravo, odužim.

Petnajst je godina što sjedim u odborih gospodarskih zadruga, prije u Krku, pak u Buzetu. U toliko godina sam si stekao, nekoliko izkustva, pa biti ću sretan, da to malo izkustva prinesem amo i pomognem k ljepšem procvatu zadruge.

To ću činiti tim radje, što sam i ja kmetki sin i što uvidjam, da u sveobćoj utakmici nam nema ni obstanaka, ni spasa, ako se gospodarski ne pridignemo. U tom nastojanju za poboljšanjem našega gospodarstva su nam gospodarske zadruge najglavnija, ako ne jedina poluga.

Čovjek sam, jedinač, danas malo broji, gubi se, a osobito ako ga sreća nije obdarila bogatimi sredstvi ili visokom časti. Za to vidimo, da se svagdje svaki stališ i svi, koji idu jednakim ciljem, sastaju u društva. Uvjereni su, da je u stozi moć i da će složni u druztvu dostići što svaki za se ne bi nikada dostignuti mogli.

Gospodarske zadruge su bile do pred malo godina kod nas jedina društva, gdje su se kmeti, posjednici, gospodari sastajali, da se pogovore, i da zajednički rade za svoj gospodarstveni napredak. One su početak i temelj naše gospodarske organizacije u mnogih krajevih Istre.

Kad se činovnici, lječnici, odvjetnici, trgovci i svakojaki obrtnici sastaju u društva, da obrane svoje interese, slijedimo i mi kmeti, posjednici i gospodari njihov primjer. Ako je njim u druztvu bolje i laglje raditi za svoju stališku i ličnu dobrobit, biti će i nama. Neka bogatijemu posjedniku, koji udobnije živi, ne bude težko, sjesti uz malog posjednika, koji si mora radom svoje žuljave ruke sticati hranu; svih nas mora vezati jedan cilj, jedna svrha: poboljšanje i razvitak našega gospodarstva.

Pred našom zadrugom stere se još veliko polje neobrađeno. To polje moramo prokrčiti mi, nadom, da će za nama doći bolji od nas, koji će to razumno obraditi. Mi imamo u našem djelokrugu Opatiju, imamo blizu Rieku, pa imamo tim prilikom mnogo bolju od drugih, da svoj položaj u gospodarske svrhe izrabimo. Koliko li se ne bi dalo tu zaslužiti voćarstvom, koliko vrtlarstvom, koliko mljekarstvom, a ipak puštamo, da nam trgove poplave plodovi, izrasli stotine kilometara daleko. Ja sam tu vidio danas košaricu liepe, drobne salate. Ako ona u sred zime raste ovdje med hridinami i na propuhu jake bure, još bi i ona i drugo povrće ljepše uspjelo u Dragi, u Lovranu, u Iki, u Opatiji i na Voloskom. Kad bi se uzduž ove naše liepe pitome obale našlo sto naših bersečkih Kućica, ne bi se u Opatiji prodavala tudja salata, ni bi danonice ovamo dolazili iz Rieke vozići puni povrlja u Italiji izrasla.

Nego svoga položaja mi nećemo nikada gospodarski izrabiti kako treba, ako se ne organiziramo, ako se svi u jedno kolo ne skupimo i ako složno ne uzradimo i u vrtlu i u voćnjaku i u štali i na pašji, i u vinogradu i u konobi. Prvi korak do toga je, da nas bude čim više članova u zadrugi. Gospodo, obećajmo danas svi svaćenog g. predsjedniku, a on nama, da će svaki od nas u godini 1903 pridopiti druztvu barem jednog novog člana. To ćemo učiniti opet do godine, pa će nas, ako nam to uspije, biti 600 članova. To će biti, gospodo, četa jaka, četa divna, koja će si i znati i moći steći ugleda i upliva.

Dao Bog, da to ne bude samo prazna nada, san!

Skupštinari popratili ove rieči sa „Živio!“

Slučajni predlozi.

Predsjednik prelazeć na zadržnu točku dnevnoga reda pozove, da se oglasi tko ima što predložiti.

Petar Franković predloži, da zadruge nabavi skupno za članove kemičkoga gnoja i ako drugi ne će, to će ga on svakako jer mu je uvidio korist.

Predsjednik ga upozori na ono, što je bilo već rečeno u tajnikovom izvješću, da će naime zadruge vrlo rado dobiti skupno za sve članove ne samo kemičkoga gnojiva, nego i sumpora i modre galice i svega, što tko za svoje gospodarstvo treba, samo ima toga biti toliko, da se skupna nabava izplati. Sa malimi naručbami se članovi ne okoriste. Oni iz Mošćenica neka prijave g. blagajniku Vinku Mavričiću, što i koliko trebaju, a oni iz Berseča g. podpredsjedniku Fr. Škalameri, a ostali ravno predsjedniku ili tajniku.

Na pitanje mnogih, kakovih bi nam kemičkih gnojiva trebalo i kako bi se to imalo platiti, jer svi ne će imati pripravna novca, protumači njim tajnik, što je Thomasova troska ili žindra, što su superfosfati i kako jih se upotrebljuje skupa sa pepelom ili same, kada i gdje radje jednoga nego drugoga, koje su njihove prednosti i u čem sastoji njihova hranivost. Što se načina izplate tiče, to će biti lahko svakomu, koji ne bude imao novaca, posuditi će. Možda bude mogla i zadruge počekati izplatu, ako budu nju čekali. Najbolje bi bilo, kada bi se po naših plovanijah ustanovile male posudnice ili posujilnice, kakovih je već dosta po Istri. Tada ne bi trebalo skrbiti, gdje ćemo novca naći na posudu. Uz liepo razvitu i jaku posujilnicu na Voloskom bilo bi ovim malim posudnicam vrlo lahko raditi.

Fran Škalamera opazi, da je liepo to skrbiti, da se skupnom nabavom jeftinije dobru robu kupi, al bi morali skrbiti i mi i oni, kojih to ide, da naše plodove čim prije i čim bolje unovčimo. Evo već nas deset godina bije vinska klavzula, da ne možemo za poštnu cenu svoga vina izlžiti. Gledajmo si dakle i tu pomoći!

Dr. Matko Trinajstić primjeti, da stoji samo do nas, da si i tu pomognemo. Kako smo se skupili u zadrugu, da zajedno nabavljamo i radimo, što nam treba za gospodarstvo, tako se možemo skupiti u jednu vinarску zadrugu, da zajedno smastimo i spravimo i prodamo svoje vino ili u jednu mljekarsku zadrugu, da zajedno izdjelamo ili prodamo svoje mlieko.

Danas sto gospodara spravlja u Bog zna kakove konobe i kakove posude svoj mošt i svoje vino, pa ne fali ni brsata ni octa. Ono što je zdravo, je u svakoj bačvi različito, tako da je malo gospodara, koji mogu pokazati jednu muštricu za 2, 4, 6, 10 bačava vina. U ovakove konobe kupac ne zalazi, pa vino čeka dugo na kupca. Nasuprot spravimo onih sto gospodara skupa, neka svi snesu groždje u jednu pravu konobu, tu neka ga zajedno smaste i sprave vino u dobre posude, pa ćete viditi, kako ćete brzo naći kupca. Sto njih skupa hoće laglje i brže prirediti vino nego pojedinač i njihov će vino biti mnogo bolje — onako bolje, kako je obično bolje vino od velika, nego od mala posjednika. U drugih, naprednijih zemljah rade tako, pa bi se moralo i kod nas. Nek se počme i hoćete viditi, kako će se sve više tražiti i cijeniti naše „domaće“.

Takove uspjehe bi se polučilo i sa mljekarskom zadrugom. Ovdje u Brseču n. pr. ima oko 100 krava, a kamo je njihovo mlieko? Nikamo! Tim se mnogo novca gubi. Pomislite, da svaka krava daje najmanje 4 litra mlieka na dan, 100 krava bi dalo 400 litara, a na godinu 146.000 litara. Sada pomislite, da se u Opatiji prodaje mlieko po 14—20 novčica litar. Onamo biste ga mogli svaki dan parobrodnom slati. Neka vam dodje i po 10 čistih novčica litar, to biste dobili godinice 14.600 forinta. Nego nema nade, da biste odmah sprva prodali svih 400 litara na dan, al tada biste mogli praviti sir, maslo, skutu itd., pa bi dobitak bio isto tako liep. Ovako sam Berseč gubi barem tih 10.000 forinta na godinu!

Eto dakle, da stoji najviše do nas, da svoje plodove dobro iztržimo. Osnujmo posudnicu, osnujmo vinarску i mljekarsku zadrugu, družimo se u svemu i za sve i biti će nam bolje. Radišu Bog pomaže!

Što se tiče vinske klavzule, to će si on, kad je kod rieči, dopustiti, da stavi i da obrazloži jedan predlog.

Tu pripovijeda, kako je klauzula postala i kako ju je Italija uporabila, kad joj je u godini 1892. Francuska zatvorila svoje medje, i kako je poplavila naša tržišta sa milijuni hektolitara vina.

Austro-Ugarska treba na godinu oko 10 milijuna hektolitara vina. Austrija ih danas proizvodi oko 4,800,000, a Ugarska nešto više. Kad budu do par godina obradili vinogradi trsnim ušencem zaraženi i uništeni, naša će država imati čim da svoju potrebu pokrije.

Kod nas je radna sila draža, a u Italiji je mnogo cijenija, za to ona može svoje vino cijenje prodavati.

Kad bi joj se i napred dopustio ovako lagan uvoz, ona bi ga kod nas prodavala za ciju, kojim se kod nas ne bi pokrili ni troškovi, što jih imamo u vinogradu i u konobi. Njezino vino bi zauzelo mjesto našega i mi ga ne bi mogli nikamo prodati.

Na kopnu bi nas i napred bila klauzula, a na moru Cezoli, i mi ne bi imali ni kud ni kamo.

Dok nije bilo klauzule, istarsko vino je išlo najviše u Ugarsku, gdje su ga rabili za križanje svojih lahkih crnih vina izraslih na njihovih pjeskovitih vinogradih. Klauzulom je isto prestalo. Nek se ona ukine i naše će vino naći opet ondje dobre prodaje.

Koliko je stalo Italiji, da se obnovi klauzula, vidi se po onom, što se ondje piše.

Prijeti nam se sa povećanjem carine na uvoz naših konja, našega liesa, sladora i piva. Našao se čak jedan talijanski zastupnik, neki Napoleone Colajanni, koji je rekao, da ćemo mi ukinućem klauzule štetovati, jer da pošto prirod vina u našoj državi raste, hoćemo do nekoliko godina mi uvažati vino u Italiju.

To nas sve ne smije ni plašiti, ni mamiti. Ako Italija uvažava naše konje, znak je, da su naši bolji od njezinih i ona će jih za svoju

vojsku i napred uvažati, pak će sama država carinu plaćati. S tim si neće ništa prikoristiti.

I naš će lies ona trebati, ako neće da ono malo svojih šuma ogoli i dobije drvo, koje za našim daleko zaostaje. Neki James Agnet pisao je u listu „Popolo romano“, da bi Italija više štetovala, nego dobila carinom na naš lies.

Što se sladora i pive tiče, to jih neće Italija trebati do par godina iz vana, jer će imati svojih dosta. A pak, kad i ne bi toga bilo, bilo bi pravo, da sad malo trpe tvornice sladora i pivovare, koje su sjajno prolazile, dok su naše konobe jadikovale!

Ne mame nas ni sladak glasovi o uvozu našeg vina u Italiju. Nismo djeca, da ćemo vjerovati, da treba moru soli!

Talijani nas tješje i tim, da nam se ne treba bojati talijanskog vina, jer da mu je u zadnjih godinah uvoz pao! Ali mi znamo, zašto je pao. Pao je, jer smo mi morali prodavati naše vino za manje, nego li nas je stalo: izpod cijene proizvodnje. A pao je nešto i s toga, što je prošlih godina u Italiji manje vina urodilo. To je reklo i vinarско društvo u Bari, u Apuliji; kad je ministra Prinetti-a molilo, da se svojski zauzme za uzdržanje klauzule. Ono je reklo, da je sa koncem prošloga novembra uv ženo na Rieku milijun hektolitara više nego u godini 1901. I to je istina!

U ugovoru što ga je naša država sklopila god. 1896 sa Francuskom određeno je, da ako bude obstala i napred klauzula sa Italijom, onda će ona moć početak god. 1904 sa istom carinom uvažati francusko vino u Austriju. Tim bismo mi dobili još većega neprijatelja. U Francuskcj je rodilo godine 1900 do 73 milijuna hektolitara, u godini 1901. do 58 milijuna, a ove godine do 32 milijuna. Tezko bi nam se bilo boriti s njom ove godine a još teže, kad bi imala nekoliko ljetica kako preklani, kad je prodavala

obično vino po 2 franka ili po 96 novčića hektolitar.

Sve nas dakle uvjerava, da dalnji obstanak klauzule sa Italijom bi bila propast našega vinogradarstva.

U ugovoru, što ga ima Austrija sa Ugarskom, stoji, da kad jedna od njih traži ukinuće jednog međunarodnog ugovora, onda ministar vanjskih poslova mora odkazati taj ugovor. Iz Ugarske vinogradari sile svoga ministra na odkaz i jer je to on svečano obećao, moremo biti malne sigurni, da će biti ugovor sa Italijom odkazan.

Al za to ne smimo biti mirni, već da nam se ne kaže, da se nismo oglasili u jednom od najvažnijih naših pitanja, pridružiti se u zadnjor uri stotini glasova od ljudi, koji su trpili i trpe od klauzule kako i mi, pak odpremimo još danas ministru predsjedniku dr. Körberju ovaj brzovaj: Kotarska gospodarska zadruga Volosko-Opatija na svojoj današnjoj glavnoj skupštini, usljed jednoglasnog zaključka, moli, da bude na korist i spas domaćeg vinogradarstva ukinuta vinska klauzula i odkazan ugovor sa Italijom.

Ovaj predlog je bio jednoglasno i oduševljeno prihvaćen te s mjesta odpravljen brzovaj kako predložen.

Pošto se nitko više ne javi, prešlo se je na izzriebanje među prisutne članove 36 gospodarskih koleđara i 12 noževa Kund za ciepanje loza.

Za tim predsjednik zaključki skupštinu u 1 uru poslije podne, zaželiv svim članovom i njihovim obiteljim sretno mlado ljeto, a družtvu našem, da bi našlo više ljubavi među posjednici i da bi tim sve ljepše cvalo i radilo na korist našega zanemarenoga gospodarstva.

V. Tomićić,
predsjednik.

Dr. M. Trinajstić,
tajnik.

Za ublaženje nevolje u Istri.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva unutarnjih posala.

Stanovništvo Istre, osobito ono na selu, spada među najsiromašnije u čitavoj monarhiji. Uzrok tomu: neleži, što se tiče jednog velikog dijela pokrajine, možda u neplodnosti zemlje. Uzrok je tomu ponajviše taj, što bijaše pokrajina kroz vjekove upravljana od ljudi, koji ju smatrah tuđjom zemljom, te upotrebiše sve na to, da ju izkoriste i izišu; što autonomne oblasti pokrajine te i mnoge občinske oblasti, koje imadu sjedišta u gradovih, čine veoma malo ili ništa za seljaka, dapače često čine sve moguće, da seljaci osiromaše da u zmozgu tada s njimi po miloj volji postupati; što c. kr. oblasti, njihovi zastupnici premalo nevolje seoskog pučanstva poznaju, ili se premalo za to brinu, da iste odstrane; što je pokrajina vrlo često elementarnim nepogodama pobjeđena. Pri tom valja jošte opaziti s jedne strane, da se mnogi muževi, najbolje sile sele tražeći zasluzbe u inozemstvu, a s druge strane, da je jedan dio stanovništva u tih okolnostih postao za sve nemaran, te si sam nemože pomoći, ali da je upravo i radi toga izdašna pomoć od strane države neobno potrebno.

O nepovoljnom stanju u Istri, osobito kod seoskog stanovništva, govorilo se je vrlo često u carevinskom vieću. U novije doba bavio se je tim izključivo zastupnik Spinčić u odnosnom govoru u sjednici XVII. zasjedanja od dne 21. marča 1901. kad je prilično označio razne javne radnje, koje bi se imalo provesti. U obćenitoj razpravi o izvještaju proračunskoga odbora (376. prilog) o vladinoj osnovi (820. prilog) glede privremenog proračuna, stavio je isti zastupnik u 57. sjednici dne 4. junija 1901. resoluciju, u kojoj bijaše ustanovljeno, kako bi se imalo pomoći stanovništvu Istre. U 141. sjednici carevinskoga vieća od dne 20. maja 1902. stavio je predlog za resoluciju radi izsušenja Luga i Jezero-močvara na otoku Krku i radi ustrojenja gospodarske škole sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu i jedan drugi radi nabave pitne vode u Istri. U 86. sjednici carevinskoga vieća od dne 13. decembra 1901. govorio je on o načinu kako se u Istri postupa obzirom na uništavanje filoksera i kako je u tom obziru

neobno potrebna pomoć od strane c. kr. vlade. U sjednici 102. carevinskog vieća od dne 4. marča 1902. govorio je on u podrobnoj razpravi (Glanak VII.) o izvještaju proračunskoga odbora glede državnog proračuna. Sa nepovoljnim stanjem seljačkog stanovništva bavio se je prešni predlog istoga zastupnika od dne 21. oktobra 1902. u kojem bijašu spomenuti i prešni predlozi iz godinah 1901. i 1902.

Carevinsko vieće priznalo je već na pobudu spomenutog zastupnika i njegovih istomišljenika nepovoljno stanje u Istri stvoriv dotične zaključke: 1. tako je g. 1895. iz resolucije stvorilo zaključak, kojim se c. kr. vladu pozvalo da svrati odnošajem u Primorju svoju osobitu pozornost, te da poduzme sve one mjere, koje su shodne za promicanje narodnih i gospodarskih probitaka pučanstva; 2. kod razprave proračuna za godinu 1896. stvorila je resolucija zaključak, kojim se je pozvalo c. kr. vladu, da pristupi bezodvlačno k gradnji cestah potrebitih za podignuće gospodarskog stanja Istre i da uzme već u proračunu za 1897. u obzir potrebitu vjeresiju; 3. kod proračunske razprave 1897. prihvatilo je predlog proračunskoga odbora, kojim se je pozvalo c. kr. vladu, da povisi svotu za gradnju cestah i vodah u Dalmaciji i u Istri.

Izvištatelj odbora za nevolje iztaknuo je u jednom govoru dne 19. novembra 1902. nevolju Istre, napose na Krasu i na kvarnerskih otocih.

C. kr. vlada priznala je takodjer nepovoljno stanje Istre, osobito ono poljodjelca, dočim je kazala u svojoj osnovi od dne 16. oktobra 1901. prilog 987 steno-grafičkih zapisnika, da vlada u velikom dijelu Istre više ili manje stalna, posebnimi okolnostima izazvana bieda među seljačkim stanovništvom, te da se ista posljednicami raznih elementarnih nepogoda jošte postruje.

Uzprkos svenutu tomu i usupor tomu priznanju od strane iste c. kr. vlade očutili je veoma malo ili ništa to priznanje u proračunu za 1903. ni kod cestogradnja, izuzam dviju stavaka; ni kod vodogradnja; niti kod izsušenja i posve ništa za tili potrebite javne radnje u najsiromašnijih i najpotrebijih krajevih Istre, napose na sjeveru pokrajine i na kvarnerskih otocih. Dapače isto ministarstvo trgovine izkazuje se samo sa dvicma stavkama o lučbi radnjah na obalah Kvarnera. Bilo bi dosta potrebito, da se u proračun za 1903. postavi svote kao naknadni kredit i u svrhu provedenja prije spomenutih zaključaka carevinskoga vieća i u smislu točke 2. navedenog prešnog predloga zastupnika

Spinčića i drugova od dne 21. oktobra 1902. radi izvršenja javnih radnja, koje bijašu u govoru istoga zastupnika dne 21. marča 1901. prilično označene, i kojim spada u gradnje ceste Sv. Pavla — Starad — Parlica — Studengora sve do medje Kranjske, u kraju naše, koji bijaše tečajem ove godine od elementarnih nepogoda silno oštećen.

Samini iznosi od kredita za biedu, odakle se je posljednjih godina nešto podiellio, te će se, kao se nadam takodjer iz najnovijeg predloženog i glasovanog šlogod podielliti, neće se biedu ublažiti, niti će se one veoma potrebite javne radnje provesti noći.

Iz sjevera pokrajine, iz kotara Podgrad, dolaze danomice glasovi, po kojih trpe već sada ljudi glad.

Kako je pako na kvarnerskih otocih, razvidno je među ostalim iz jedne spomenice dušobrižnika u Orlecu M. Oršića, što ga je zast. Spinčić dne 15. oktobra o. g. predsjedničtvu ministarskog vieća podastro. Slika je najžalostnija. Ako i nije možda tako, ali je sileno i u većini mjestah na kvarnerskih otocih.

Glede podielljenja i uporabe iznosah iz zaklade za biedu neka bude još sliedeće spomenuto.

Čulo se je pritužaba od strane posve vjerodostojnih osoba:

iz kotara porečkoga, dok mu je bio na čelu gospodin Lasciac, da nisu dobili siromašni stanovnici nekotih slavenskih poreznih občina nikakva iznosa;

iz občine Mali Lošinj, da se je upotreblilo novce, koje je občina primila iz kredita za biedu, u agitatorne svrhe;

iz občine Cres u jednom pismu od dne 22. februara 1902., da je tamošnja občinska uprava novce za ublaženje biede upotreblila za gradnju gospodarskih cestah i u agitatorne svrhe;

iz iste občine iz jednog pisma od dne 23. oktobra godine 1902., da su tamošnji občinski tajnik i župan u Volunu svojevrijedno sa novci za ublaženje biede za g. 1900. i 1901. baratali, da je napose ovaj posljednji na dotične radnje pozvao svoje prijatelje, pa i nebili siromašni, dočim je ostale nimošao ma i bili siromašni, te da se je od onog 1000 K za dvie spomenute god. Volunu opredieljenih, tomu mjestu samo K 786 izručilo, a ostatak za obćenite računao; da je glede iznosa od K 1000 za g. 1902. istomu mjestu doznacenih mjestni župan doduše sporazumno sa mjestnim župnikom sastavio imonik

najsiromašnijih, nu da nije prvo navedeni ipak po tom imeniku, već svojevrijedno ljude, samo svoje prijatelje i prišaste, bez izbira jesu li ili nisu siromašni, pozivao na radnju i zasluzbu, brinuće se pri tom u prvom redu sam za sebe, da su dotične pritužbe kod občine, kod c. kr. kotarskog poglavarstva i čak jedna od dne 4. augusta pr. g. na njegovu preuzvišenost g. ministra-predsjednika, neuslišane ostale; da se je takodjer u poreznoj občini Lubenice na sličan način postupalo sa novci od kredita za biedu.

Obzirom na rečeno, stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost g. ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva unutarnjih posala sliedeći upit:

Je li njegova preuzvišenost voljna slobodna poduzeti:

1. da se u proračunu za god. 1903. iznosi kao naknadni krediti za podignuće gospodarskog stanja seljačkog stanovništva u Istri, za provedenje veoma potrebitih javnih radnja — izsušenja, uređenja potokah, cestah, lučah, gradnje vodnjakah itd. uvrste?

2. da se kod podielljivanja kredita za ublaženje biede, što se ima doznaciti za g. 1903. uzme u obzir one občine, koje bijašu elementarnim nepogodama oštećene i najsiromašnije krajeve, u prvom redu sjeverni dio Istre i kvarnerske otoke?

3. da se neupotrebi iznose i spomenuto kredita za ublaženje biede stranožarsko-političk, nego pravedno za najsiromašnije*?

U Beču, dne 10. decembra 1902.

Spinčić, Povše, dr. Zitnik, Pfeifer, Borčić, Pogačnik, Heimrich, Vuković, Rozkošny, dr. Koudela, dr. Klaič, Zieckar, dr. Hruban, dr. Susterski, Štupar, dr. Stojan, Biankini, Perić, dr. Ferri, Vencajz.

Pregledna knjižica za proračunavanje dnevnica od 1 do 6 kruna na dan za 1/4, 1/2, 3/4 i celi dan, odnosno jedan ili dva čedna*, jest naslov priručnoj malenoj knjižici tvrdo vezanoj te obsizajućoj 62 stranice, koja je izašla u Tiskari J. Krmptić i drug. te stane poštom franko 1 krunu. Ta knjižica jest jako prikladna za glavare radnika, odnosno za same radnike, jer je u knjižici dnevnica točno proračunana. Za 10 kruna šalje tiskara 12 knjižica.

POZIVI

Podpisani pozivlje ovime najljubnije sve članove, da blagoizvole doći na

glavnu skupštinu

gospodarske zadruge, koja će se održavati u Kastavu dne 1. februara t. g. u 9 sati pred podne sa sledećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izveštje tajnika.
3. Izveštje blagejnika.
4. Izveštje revizionalnog odbora.
5. Izbor novog zadrugarskog odbora.
6. Izliciranje gospodarskog orudja.
7. Različiti predlozi.

Odbor gospodarske zadruge

Kastav, dne 16. januara 1903.

Frane Đukić, podpredsjednik.

Broj 7.

Oglas natječaja.

Razpisuje se ovim mjesto občinskog tajnika za mjestnu općinu Tinjan, uz plaću od 1200 kruna, izplaćivanu u mjesečnim predplatnim obrocima iz občinske blagajne.

Zahtjeva se potpunom poznavanje hrvatskog kao uredovnog jezika, a po mogućnosti i talijanskog.

Služba će se smatrati za prvu godinu privremenom, a nakon toga uz privolu občinskog zastupstva stalnom.

Molbe obložene eventualnim svjedočbama imaju se podneti podpisano do 15. februara tek. godine.

Glavarstvo občine

Tinjan, dne 3. januara 1903.

Sime Defar, načelnik.

Prvo slovensko skladište pokućstva

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Mareuzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurencija nemoguća, jer je pokućstvo iz prve ruke.

Tvornica pokućstva

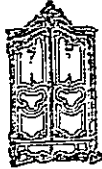
dvorskog dobavljača

IGNACIJ KRON

TRST - BEČ.

Tvornica u Beču u vlastitim zgradama.

Kuća utemeljena god. 1849.

Na zahtjev šalje badava: Ilustrovane popise, originalne nacрте osnova, pregled sobnih namještaja. Najveća solidnost, elegantnost i jeftina cena.

HRVATI, kupujte svi papir za pušenje Družbe sv. Cir. i Met.

Prva belovarska mljekarska udruga

preporuča gg. trgovcem, gostioničarom i privatnikom

- Izvrstan maslac za čaj
- Izvrstan Imperial
- Izvrstan garinani liptavski
- Izvrstan Pivaki
- Izvrstan Tilziški
- Izvrstan Belovarski
- Izvrstne maslove siriče.

Sir.

Členike šaljemo badava i franko.

Naručbe, koje se kretom pošte obavljaju, molimo slati na:

Prvu

belovarsku mljekarsku udrugu.

Belovar (Hrvatska.)

U svih gradovih tražimo zastupnike.

Br. 27.

Razpis natječaja.

Stavlja se do znanja, da je otvoren natječaj na mjesto občinskoga tajnika-blagajnika kod glavarstva občine Veprinac sa godišnjom plaćom u iznosu K 1400 razdijeljenih u jednake mjesečne obroke.

Natjecatelji moradu poznavati talijanski, njemački i hrvatski jezik te podastrijeti svjedočbe sposobnosti do 15. februara 1903. podpisano.

Glavarstvo občine

Veprinac, dne 7. januara 1903.

Načelnik: A. Stiglich.

Blag. gosp. GABRIJEL PICCOLI, lekar, dvorani zabožnik Nj. svet. papeža v Ljubljani. Potrjujem sprejem steklene Vaše tinkture za želodec, katero moram najtopleje vsakomur priporočati, k ji rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izborno učinkujoče zdravilo služila pri želodčnih in črevesnih boleznih.

Krmin, 13. maja 1897.

Miroslav Leitner c. kr. davčni blagajnik.

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želodec sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec je priporočam vsem, ki trpe na želodčnih boleznih.

Strassoldo (Primorsko) 6. marca 1898.

Karol grof Strassoldo.

Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vln. steklenica.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrugnih dielova, jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednja od svakoga, ako i nije član istoga 4 1/2 % kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog otkaza, iznose do 400 K uz otkaz od 8 dana, iznose od 1000 K uz otkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uložanja suglasno ustanovio veći ili manji rok za otkaz.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9-12 sati pr. p. i 3-7 sati po podne; u nedjelju i blagane osim julyja i augusta mjeseca od 9-12 prije podne.

Društvena pisarna i blagejna nalazi se u Via Giulla br. 5. prizemno lijevo, gdje se dobivaju pobliže informacije. Ravnateljstvo.

Kupujte samo Cirilo - Metodijske žigice!

J. Krmpotić i dr. u Puli.

Tiskara i knjigovežnica preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije.
2. Svjedočba za oprost od prisutne službe.
3. "Omni-bus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu).
4. Izkaz i svjedočba za djake.
5. Ista u talijanskom jeziku.
6. Molba za oprost od prisutne službe.
7. Ista sa svjedočbama.
8. Inventar aktivni glava ili uložci.
9. Inventar pasivni glava (uložci).
10. Inventar mobiljni glava ili uložci.
11. Izkaz odgonitbenih troškova.
12. Stanje ukamaćenih glavnica.
13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojnika (glava ili uložci).
14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje.
15. Popis izbornika (glava ili uložci).
16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore.
17. Dnevnik dohodaka i troškova.
18. Glavna knjiga.
19. Pomoćni dnevnik.
20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci).
21. Proračun, glava.
22. Proračun, uložci.
23. Zaključni račun, glava.
24. Zaključni račun, uložci.
25. Zapisnik o razgledu mrtvaca.
26. Ogledni listić o umrlim.
27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.
28. Skrižaljka o cieni govedje krme.
29. Zapisnik kaznenih prestupaka.
30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci).
31. Izkaz nadnica.
32. Zapisnik soli.
33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu.
34. Občinska svjedočba za holnice.
35. Knjižice sa kuponima za doznacbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi.
2. Fides Mortis.
3. Fides Matrimonii.
4. Testimonium status liberi.
5. Testimonium denunt. matrimonialium.
6. Nota pro instituentis denuntiatis.
7. Inventar (glava ili uložci).
8. Račun (2 arka).
9. Izvadak računa.
10. Izkaz glavnica (glava ili uložci).
11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina.
12. Izkaz uplaćenih i zaslatih parobnih troškova.
13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci).
14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka.
15. Status animarum.
16. Liber baptizatorum.
17. Liber defunctorum.
18. Liber matrimoniorum.
19. Liber confirmatorum.
20. Namira vrhu kamata obligacija.
21. Zapisnik podnesaka.
22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice.
2. Zadaćnice.
3. Risauke.
4. Sativice.
5. Molba za oprost od skolarine.
6. Pregled mjesočinih školskih znanstata.
7. Razrednice.
8. Tjednik.
9. Glavni imenik.
10. Matica.
11. Imovnik ili inventar.
12. Popis školske knjižnice.
13. Izkaz izostataka.
14. Zapisnik podnesaka.
15. Školske viesti.
16. Svjedočba.
17. Odpustnica.
18. Odlaznica.
19. Imenik po alfabetu; dalje slededece po zakonu 31/7. 1895. za Istru, i to slededece obracez: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G k § 5. 27. H k § 7. 28. I k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za društva za štednju i zajmova te štedionice.

1. Dozračnice.
2. Zadrugne knjižice.
3. Štedioničke (uložne) knjižice.
4. Zadužnice.
5. Molbe za zajam.
6. Dnevnik blagejne.
7. Knjiga dužnika.
8. Knjiga članova.
9. Knjiga zadrugnih dielova.
10. Knjiga uložaka za Raftisenovnice.
11. Knjiga uložaka za občinske štedionice.
12. Doznaka za primitak.
13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagejne.
2. Knjiga vjerovnikih i dužnika.
3. Knjiga za skontro robe.
4. Knjiga priručna.
5. Zadrugne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tuzbe.
2. Napis (rúbrum) k tuzbi.
3. Panomoć.
4. Predlog zapljene.
5. Napis k predlogu zapljene.
6. Kaproprodajne pogodbe.
7. Zadužnice za obćnu porabu.

7. Rasne knjige.

1. Kokolj: "Grammatik der kroatische oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegsmarine."
2. Pjesma: "Putovanje ratnog broda 'Marije Terezije' u Antilu, Kubu itd."
3. Pjesma: "Pjesme pomorice ili putovanje ratnog broda 'Fran Josipa I.' u Kretu."
4. Pjesma: "Rat u Kini ili putovanje ratnog broda 'Elisabeth' i 'Aspern' u Kimu."
5. Knjižica: "O pristojnom ponašanju, sastavio Ružić."

Osim gorjih tiskanica imadu pod punu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz šalje franko poštarine.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenica za mornar c. i kr. ratne mornarice i isto pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobren od njegove presvičivosti biskupa Makarija vojničkog biskupa Belpottery-ja. - Cijena torđo vesanom 70 h. s poštom.

Preporuča dalje zalihu papira konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranj) na debelo (najmanje od svake vrsti 25 araka).

Omoti u svih mogućih formatih privatne, trgovačke ili službene svrhe. Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozivne adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarski i knjigovežku struku.

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Razprodaja!

Uz nečuvano jeftine cijene za cijlih 2 for. 95 nov. može se dobiti krasnica garancija sastojena iz 14 dragocinskih nakitnih predmeta; 1 elegantni golđin ili nikal oklopi lanac zajedno sa privjesom. Parizki sistem. 1 golđin-igla za kravate sa imitiranimi briljantima. 1 par pozlaćenih gumba za manžete, marka "Garantio". 1 garancija golđin-dugmeta za košulju i ogul sastojena od 5 kom. 1 par prave srebrne naušnice sa službenom puncom. 1 golđin-prsten sa elegantnim kamenom. 1 zepno ogledalo u cui-u.

Četrnaest ovih vrijednostnih i krasnih predmetah zajedno sa anker-remontiranjem razaslije za cijlih 2 for. 95 nov. puzecem ili ako se novac unapred doznaci tvrdka Krakov, Stradom BRÜDER HURVIZ 17, Austrija.

Neodgovarajuće prima se u roku od 8 dana natrag to se novac vraća, tako da kupac nikakav risko ne nosi. Bogato ilustrovani članci različitih draguljarskih stvari badava i franko. Preprodavaoci i posrednici traže se.

VAŽNO ZA SVAKOGA!

Kanonik Buttignoni i njegov pax = mir.

Već više puta smo se bavili u našem listu sa ovim prečastnim i slatkoušnim gospodinom, ali nikada, da ga u budućem hvalimo, nego uvijek, da ga ukorimo radi njegove neljubavi za sve, što je naše. Tako mora biti i danas. Da toga nismo prije učinili, biva uzrok jednog, što smo kasno dobili u ruke jedan broj od prošle godine — njegova tobože poučno-zabavnoga lista „La ricreazione“. — Citatelji i prijatelji neće nam valjda zameriti, što nismo predplaćeni na taj list; a drugo, što smo imali drugoga mnogo važnijega posla.

Kako je poznato našim citateljima, kako smo to u svoje vrijeme javili, umro je lani u Trstu kanonik Franje Černe, pustiv sve svoje budućem konviktu za našu mladež u Pazinu. Ta ostavština ne iznasa milijone, ali dokazuje neprocjenjenu ljubav nezaboravnoga pokojnika do sinova svojega naroda, pa Bog dao, da ga i drugi nasljedovali i sa manjim darom, jer kamen do kamena palača, zrno do zrna pogača. Ta ostavština je plod štednje, ona je odlikovanje od usliju miloga pokojnika, da uzmogne za sobom oslaviti ugodno spominjanje i poticanje na dobro.

Kanonik Buttignoni poznao je dobro pokojnoga Černe-ta; sjedili su obojica kroz nekoliko godina u kuru tršćanskoga kapitulata, bio mu je glavac kao kapitularni vikar — (ali ne valjda pomoću glasa slatkoušnoga Buttignoni-a? Op. sl.) — pa znajući, da ne može napasti uzoran život pokojnikov, nije mu išla u plemeniti i svetu dušu ostavština, svoga starijega druga. U gore spomenutom listu slatkoušni kanonik Buttignoni javlja sa nekoliko redaka smrt kanonika Fr. Černe-ta, dočim svojim pristajam, pa bili i lužigati tršćanskih „laterna“, posvjedočje čiele stupce, pa završuje sa latinim pax (mir)!

Slatkoušni kanonik Buttignoni, nebi bilo bolje, da niste ništa riječi spomenuli smrt pokojnoga Černe-ta, nego da ste opet svijetu pokazali sa ono malo redaka, kakova je vaša neljubav proli svemu, što je naše? Ili vi mislite, da nitko ne razumije ono, što vi medju ređci zaumute ili zađrite u peru? Takove stvari mogli ste dati razumjeti pokojnomu biskupu Glavinu, kada ste ga ono znali braniti u goriskom „Ecco del littorale“, ali onda jošite niste bili kanonikom, i on bi vam bio vjerovao, nu ne onim, koji vas dobro poznaju i koji vam malo ne vjeruju, pa makar vi prevračali očima kao da vas u trbuhu zavija. Još nam je dobro u pameti, kada ste vi u tom listu javili razdor medju pokojnim biskupom Strkom i tršćanskim zastupstvom, koje je bilo uzkratilo i za branilo pjevatce za veliki tjedan i vazam u sv. Justu. I židovski „Piccolo“ je napadao biskupa, ali kao otvoreni neprijatelj,

PODLISTAK

Uzor-propoviedi

novodobnih reformatora u Istri.

Kao specialitetu donasamo niže propovied, koju, nećemo kazati da je dužao, nu da će držati u budućnosti jedan najnovijih modernih reformatora iz koparskoga konvikta, koji su svršili bogosloviju podporom „Lege“, da šire riječ božju u hrvatskom jeziku. — Elo propoviedi, koju su nam poslali Frantina i Jurina:

Lupčani plovanišli! — (I ljubitei zupljani), Tanac (danas) imamo sv. evanđeljo na prečempju od taj stari zakon, kako je Lazuro meki a bogataš Epulo tri bio. — Stojte attento! Taj bogataš Epulo sidio tamo u svojoj kameri sa svojimi konošcenti i seral klobasie, prosuto con lenticio (lećom), kaponi i salami. od taj magarasa

a vi želječ. Isplože, da dodje do mira, bacali ste medju ređci krivnju, na biskupa. — Vi znate napadati farizejstvo, ali uvijek onako hladno i promisljeno, kao da bi vam bilo nešto svojega! Šta biste nam znali kazati: na onu vašu opazku, glede pokojnoga biskupa Strka, kada se bilo odlučilo, da se za njega drži mrtvačka misa u krkvi sv. Vincenca u Trstu? On je kriv, što crkva nije dovršena?

Još jednu, pa za ovaj put — pax! Kod tršćanskoga kapitulata imaju se popuniti dva kanonička mjesta. Pisac ovih redaka neće smetati nikomu, da postane kanonikom, ali i u ovom pitanju mora zadirkivati u — uvijek našega slatkoušnoga kanonika Buttignoni-a. — Kako govore zli jezici, on da radi za „zupnika“ u Skednju kod Trsta, gosp. Kavalič ili Cavalicha već prama prigodi: kada se zagrizie sa šarenjaci bježi k Slovincem, a kada sa ovimi, bježi k šarenjakom. Tu svoju kandidaturu slatkoušni Buttignoni valjda temelji na, ravnopravnosti, t. j. da bude jedan kanonik Talijan, a drugi Slovinc; za prvoga već bi našao, koji bi s njim u jedan rog puhaao, ali drugi mora biti, koji bi ga poslušao, a taj bi bio gosp. Kavalič, koji je rođen medju Slovenci koparske okolice. — Tim imenovanjem bio bi vuk sti i koza ciala! On da sada nećemo, da izpitujemo Kavaličeve zasluge i sposobnosti za kanoničko mjesto, ali znademmo dobro, da imade od njega zaslužnijih i učenijih, svećenika u tršćansko-koparskoj biskupiji. Mi se spominjemo, da je nekada zagovor neke frajle nekogim svećenikom iz Skednja bio od velikih pomoći kod promaknuća, ali ne uvijek sa srećom, a hoće-li danas Buttignoniev zagovor biti sretnijim, to prepuštamo onim, koji vedre i oblače.

Istarski sabor.

U Puli dne 30./12. 1902.

Treća sjednica.

Kad je zast. Mandić dokončao svoj govor, pozvoni predsjednik; da bi se većina skupila u sabornicu, misleći da već neće nitko uzeti riječi. Ali rieč zamoli zast. Andrijić na što je bilo čuti rieči negodovanja kod većine, a dok je za vrijeme govora dobila galerija silni kašalj.

Zast. Andrijić: Visoki sabore! Moj je predgovornik veoma liepo oertao postupak Zemaljskog odbora napram hrvatsko-slovenskemu narodu u Istri. Njegovim riečima ja imam veoma malo da nadodajem. Glasovanje privremenog proračuna znači izkazati povjerenje zemaljskoj upravi. Ja joj toga povjerenja izkazati ne mogu. Zemaljski Odbor treba da vrši nekakav nadzor nad obćinama, da se uvjeri, je da li sve stvari idu svuda onako redovito, kako bi morale ići; a ako ne idu, dužnost je Zemaljskog Odbora, da je svede na pravi put. Ali jedan je postupak Zemaljskog Odbora prama hrvatsko-slovenskim obćinskim upravama, a sasvim drugi prama obćinskim upravama u rukah talijanske svoje.

iz Verone i pili su butilije od refoška „dolce da Parenzo“.

Ma onaj povero Lazuro je sidija tamo dolu na groto i plaka i plaka čuda, perche imal čuda glad. Una volta prišal taj Lazuro do toga bogataša Epulo i da mu dade almenno jedan bokan od toga pašta, ki su padali zdole od te bogate tavole. — Ma bogataš Epulo, rabijan, mu kaže: „va fora, porko, prasas, breki, tirajte ga fora!“ — i dade Lazuro kopun, da se je stombolal po skalah dolu i bude plakal molto od veliko dolera.

I došli su breki i kuške (kučke) od taj bogataša Epulo i bili tako meki od miserikordije, da su mu lizali taj šiljaki na noge od toga Lazura, ki je pošal siditi nazada pa taj groto pa gnjoj. Ma neduralo toliko lungo tempo, a našto Buon-signor Dio bude kašlital toga bogataša Epula, da je moral umret. — I prišli su

Dozvolite, da označim u kratko nazor, što ga Zemaljski Odbor vrši samo nad jednom obćinom mog izbornog kotara i oertam postupak obćinske uprave u gradu Cresu, pak da to stvarnim sa postupkom istog odbora naprama hrvatskim obćinama. (Zast. dr. Laginja: Čujmo!) Zast. Andrijić: U creskoj obćini služe, gospodo moja, kao obćinski ljecnici zet i tast. Njihov odnošaj prama obćini, kao obćinskih ljecnika, obzirom na postojeći zdravstveni zakon, nije uredjen nikakovom pogodbom. Kad je vlada za to doznala, nazložila je god. 1898 obćinskomu odboru, da sa ljecnicima sklopi i sastavi službovni ugovor, da se urede njihove dužnosti i njihova prava napram zdravstvenom zakonu. Tadašnja obćinska uprava udovoljila je nalogu i poslala vladi četiri nacrtu ugovora na predhodno odobrenje. Visoka vlada prihvatila je samo jedan nacrt ugovora, koga bi obćina mogla usvojiti i na odobrenje prikazati obćinskom zastupstvu. Ali ugovor, tražen još god. 1898, ostao je do danas mrtvo slovo. Nadošli su novi obćinski izbori, a obćinskim ljecnikom nije bilo spavanja. Trebalo je raditi, i ona je dvojica radila i uzradila, da dodju u obćinsko zastupstvo osobe njima povoljne, koje će poslati ljecničko pitanje spavati, tako, da stanje stvari još i danas postoji, a da željene službovne pogodbe neima. Oni smatraju još uvijek obćinu svojom baštinom i zlorabe svoj položaj, da upliva u izbornike prigodom izbora u svoju osobnu korist i rade samo u prilog jednog diela pučanstva, a da zatru u drugom dielu pučanstva žuštvo na prava ne same narodna, nego i ljudska. Jeran je tih ljecnika star blizu 80 godina, i po tome nesposoban, da u onoj i onako obsežnoj i težkoj obćini u obće služi; drugi je njegov zet i to onaj čovo, glede kojega je morao zastupnik Mandić interpellirati visoku vladu prije par godina radi dokazanog nemara u vršenju ljecničke službe prigodom surti kurata popa Maša Rossi, koja interpellacija čeka još i danas odgovor od strane visoke vlade.

Zast. Spinčić: Čekaju još i tolike druge!

Zast. Andrijić: Toliko stoji, da su u zdravstvenom pogledu odnošaji u onoj obćini još uvijek sablaznjivi te daju pučanstvu povoda, da se razlogom na iste ima tomu godina uzalud tuži; navlastito ono vanjskih podobćina. Zastrasivanja i obećavanja jesu glavna orudja, kojima ta gospoda obilaze bolestne birače; za bolestnike, koji nisu birati, nitko se ne brine. Sve što mogu poduzimaju ti ljecnici, da se uzdrže u svom položaju. Izborni poslovi i stranački manevri to im je najpoglavatija briga, dok si za pravo zdravstvenu službu u obćini, kako ju traži zakon od god. 1872, ne razbijaju glave. Bezplatno posjedivanje siromašnih bolestnika tvori za one ljecnike sve poslanstvo ljecnika u službi obćine, i ako kada polaze do siromašnih bolestnika u gradu, nikada ne pohadjaju siromake vanjskih sela, niti kada se slučajno tamo nadju. Ima slučajeva, gdje

njegova parenta, kompari i kuni i budu plakali i rovali na njega i to molto forte i su ga lagali (položili) u taj zlatni rakavo (raku).

Ma adešo, koša ze fatto! kamo bude prišla la povera dušica od taj bogataša Epulo, abasso dretto in casa del diavolo u vrazju ližu, tamo gdje su buhe, čimeži, škorpjioni i druge beštije, koje su plesale po njemu i kudobe i vragi su ga peklili na prah od polverin. — Ma neduralo lungo tempo, a umro je anke Lazuro. A dušica njegova — povera anima — je pošla šubito i dretto tepla u raj, a naš Buon-signor Dio je nju čekal veselo con allegria.

Ođprija mu šubito vrata i porton od neba i ga uveje u tinea, gdje su bili pronti prošuti con lenticio (leća), rosti di carni, vitelli, capuzzi sgarbi ecc. — A naš Buon-signor Dio mu kaže:

„Lazuro, to je tutto quanto tvoje, jedi a pij, pij a žeri — žeri molto čuda — jer si imno na svijetu molto i čuda glad.“

Ma taj bogatašo Epulo, taj je sidijo adešo tamo u taj kaža del diavolo a frugal se kao rošto de vitello na gradelli — i krical na taj Lazuro tamo gore u paradizo u nebu, da bi mu dal almenno un gotto vode. Ma naš caro Buon-signor Dio mu reče:

„Niente, nič nebudes čapal, va fora, nazada i umri!“

I zaperli za njim vrata i porton od nebo i paradizo na dva kračun.

E vedete, cari plovaništi, to je taj kativo mondo, danas su framažoni kako i taj Epulo kontra popom i kontra našoj viri, per kvešto budite milosrdni kao Lazuro, drugatiže dretto čete „priti in casa del diavolo“.

Amén.

štednje kod Istarske posujilnice u Pali. Tako bi zahtjeva valjda probit talijanstva Istre! Od upravnog je sudišta bio Zemaljski Odbor barem dvakrat odsudjen, što na dve hrvatske molbe nije dao hrvatskog odgovora. Mogao bi biti i sto puta odsudjen, on će ipak tjerati napred svoju u širenju talijanskog jezika. Takova strana, kao što je ras Zemaljski Odbor kod rješavanja svojih spisa, utoka, kod nadziranja občina, nema valjda na blizu.

Označio sam nadzor kako ga Zemaljski Odbor vrši nad talijanskom občinskom upravom u Cresu. Sasvim drugačije postupaju Zemaljski Odbor prema hrvatskim občinskim upravama. To nam najbolje pokazuje slučaj sa pitanjem groblja Hodočastne crkve Bl. Dj. Goričke u Baški. To je groblje vlasništvo crkveno, kano takovo bez prigovora preneseno u zemljišnik iz prijašnjih gruntovnih knjiga i Crkva je nad tim grobljem uvijek vršila pravo vlasništva. Nahuckani od stanovitog mažiškarte iz Krka, stadoše si to groblje prisvajati stanovnici porezne občine Batomalj i utekoše se u to ime Zemaljskomu Odboru, komu je to dobro došlo, da sije i podržava razdor i smutnju u jednoj hrvatskoj občini. Kad su se dakle Batomaljci uputili na Zemaljski Odbor, zatražio je ovaj od občinskoga glavarstva u Baški, da ga o pitanju izvjesti. Glavarstvo je po istini izvjestilo Zemaljski Odbor o stanju stvari, navelo je sve podatke glede vlasništva crkve nad onim grobljem i dokazalo, kako Batomaljcem ne pripada drugo pravo, nego ono bezplatnog zakapanja na onom groblju, pravo, koje im crkva ne kratki. Na to je dobila občinska uprava u Baški odgovor od Zemaljskog Odbora, kojim joj ovaj spočituje, što je tobože popustljiva prema crkvi te joj prigovara, da dovoljno ne brani občinska prava odnosno onog groblja i poziva ju izmed redaka, da se digne na obranu ugroženih prava...

Glas iz većine: Iz redarsvenih obzira...

Zast. Andrijičić: Nije istina. Zdravstveno je redarstvo uvijek vršilo občina i plaćala je odnosnog grobara. Vi ste hteli nekako silovati občinu, da se radi vlasništva upusti sa crkvom u pravdu. Ja ću, dozvolom predsjednika, pročitati samo to, što je Zemaljski Odbor naredbom 19. veljače 1902 Br. 559...

Predsjednik: Vi citate, ne dopustam... držite se proračuna, proračuna...

Zast. Andrijičić: Hoću da čitam, što piše onom naredbom Zemaljski Odbor...

Zast. Spinčić: Talijanski...

Zast. Andrijičić (čita): .... per cui non si può a meno che deplorare e censurare...

Predsjednik: Ne dozvoljujem čitanja... (buka u saboru i na galeriji)

Zast. Andrijičić: Bojite se istine, jer vam je gorka. Kada občina nešto pravednim nalazi, radi toga joj prigovarate i hteli biste, da se sunovrati u propast, samo za to, što je občina hrvatska. To je ono, što sam htio reći i dokazati.

Hrvatski je i slovenski narod izručen na mitost i nemilost zulumu, nepravdi, zastrašivanju, zanemarenosti materijalnoj i moralnoj sa strane one družine, koja na danas vedri i oblaci na nebu Istre. Nas je narod i gorim kušnjam izložen bio, pak ih je prebolio. On će preboliti i ovu. Nije ga zatrla mletačka strahovlada, neće ga zatrti niti strahovlada istarske klike, niti ona gospodske cigarihije, niti ona zloćnačke mafije. Odklanjam proračun.

Manjina: Dobro, tako je!

(Užasna buka u sabornici i na galeriji.) Predsjednik poziva zast. Varetona, da pročita upit zast. Andrijičića i drugova na c. kr. vladu glede občinskih izbora u Cresu. Kad je tajni Vareton stao čitati taj upit u talijanskom prevodu, ustade

Zast. Andrijičić: Molim, to nije istina. Ja nisam dao tu interpelaciju. Mo

je upit sastavljen u hrvatskom jeziku i da bude u tom jeziku takodjer pročitan. Predsjednik: Ne dopustam prigovora... pozivam tajnika, da čita dalje...

Zast. Andrijičić: To je samovolja, gospodine predsjedniče, ... pravilnik hoće da se čitaju upiti, a ne prevod istih... To je kršenje pravilnika...

Predsjednik viče: Neću prigovora, znam što činim...

Nakon što je tajnik pročitao interpelaciju u prevodu, prijavljuje Zast. dr. Laginja, talijanski: Molim riječ glede postupka čitanja...

Predsjednik: Ne dopustam razprave glede interpelacija...

Zast. Andrijičić: Na temelju § 20 poslovnika molim riječ.

Predsjednik: Nedam riječi, neću razprave, koja nije dozvoljena...

Zast. Andrijičić: Na temelju § 20 poslovnika mogu da u svaki čas upravljam upit na predsjedništvo...

Predsjednik: Rekao sam, da neću razprave i pozivam zast. Andrijičića, da ne prekida tok stvari...

Zast. Andrijičić: To je naprosto sila, koju ćemo se mi morat napokon odlučiti, da silom odbijamo! — Interpelacija glasi:

Odlukom c. kr. Namjesništva za Primorje od 5. jula 1902, Br. 5797, bili su uništeni izbori za obnovu občinskoga zastupstva u Cresu, obdržavani dno 18., 19., 21. i 22. aprila 1902. Daljnjom izjavom, da proti toj odluci nema mjesta prizivu, bilo je istodobno pozvano ono občinsko glavarstvo, da u smislu §§ 17. i sljedećih obč. izb. pravilnika provede sa svom pospješenošću postupak za obnovu izbora.

Minulo je tomu skoro šest mjeseci, a da ono občinsko glavarstvo nije još niti listine izložilo. Naprama tomu čast je upitali visoku c. kr. vladu:

"Je li c. kr. vlada voljna pozvati občinsko glavarstvo u Cresu, da bezodvlačno izloži listine i bez daljnega zatezanja provede ostale korake za izbor občinskoga zastupstva: a do potrebe za ljubav zakona preuzeti sama u ruke provedbu onih izbora?"

Pula, 29. prosinca 1902. Andrijičić, Cosulich, dr. D. Trinajstić, Spinčić, Mandić, dr. Laginja, dr. Stanger, Kompare.

Nakon toga predsjednik izjavlja, da upit nosi dovoljno podpisa, da je bio podnešen u hrvatskom izvorniku i da ga u izvorniku uručuje vladnom povjereniku. Priobtuje zatim, da su bile med zastupnike podieljene tiskanice priloga k proračunu zemaljske zaklade za god. 1903.

Pošto bijaše produžen rok poduzetniku za gradnju električne željeznice Matulje-Opatija-Lovran, izjavi predsjednik, da je tim iscrpljen dnevni red, pozdravi zastupnike te odroči sabor u ime Njeg. Veličanstva.

Dopis.

Iz Sovinjaka. Nanizali se dani i mjeseci, da ne bje glasa iz ovih krajeva tužne nam Istre. Mislili će se možda: "ide vam ko po loju, pa čemu bezbepotrebno crnilaproliče". Nu nije tomu tako. — Evo. Neko doba lanijske godine bila se pojavila osjetljiva rana na tjela naše mladeži, al misleć, da će doskora preboljeti, sutili smo i gutali sve pitulu za pilolom. — I zbilja bol začela jenjati, rana prestala krvariti i pogdiesto zacelila, kad odječard zapisti od boljetine ljute onaj dio naroda, na kojem smo pomno, postepeno gradili čvrste bedeme proti najezdi tudjinstva. — Zekrvavila rana jače no ikada, a krvoločne hijene, crne duše, u spodobu ljudskog navališe na lječnike-ranare odvratajuć od njih ljudstvo, to savjetujuć im radje vraćarile i vragolije krezubili baka.

Ali da se malo jasnije izrazimo.

Ono, čemu se nismo ni iz daleka nadali, zabrinulo nas je: razzalostilo u vjele. Od neko doba amo slala nam se mladež tudjiti. Ne čemo, da tu osvadimo svu našu uzdanicu, jer ih imade dva dobra dijela uz nas, al radi nekotih treba da ozbiljno i od srca progovorimo na usta javnosti, nebi li smo stogod pomogli, dok se pomoći dade, dok ne bude prekasno.

Il duh Imbrianijev, ili otrovno razpredanje levorverske politike matuljskog intendanta, uljezo je pomoću nekotih "Visokih" ličnosti u dušu naše inače dobre mladeži. Šutjeli smo i šutjeli velju, al kad nas već u srce ubolo, nek se ograbotina struže.

Nekoji nši, od kojih se nismo ni iz daleka nadali, združili se u preveljku inimnost sa našim odlučnim protivnikom, da tako rukom bratskom u nebratskoj rastjeraju mirne ovčice.

Na čelu toj svojli mladeži je, koji se je našim potom nahranio, a kojem se pravo za oca ne znađe. Eto, s takovom se željadj združili naše mudre tikve, da nas taru i cjeplju. — Prvo, što smo kod tih nesretnika opazili, bilo je, što su počeli zapostavljati svoj materijni jezik a služiti se ko za inad radje tudjim. Ni pō mukke, kad bi tim jezikom govorili samo sa onima, koji već odavna zabacise naš jezik, sa našim protivnikom, al kad tim istim jezikom zборе sa našim narodom, sa rođenom braćom, sa maljušnom djecom i hrvatskim starci, može li se i smijeli se na to mučati? Ne i sto puta no! To je jedan od sedam smrtnih grieha: "ubojsivo svoje majke!" To je zataja njezinog mlitka, to je gaženje pivog i najpotrebijeg uvjeta o obstanuku i razvitku naroda našega. Dok mi nepotrebno tudjim jezikom zborimo, zalud nam srce za slobodom ječi, zalud se mučimo, da se izkoppamo iz ove jurgaste prodoli, u koju nas je survao pohlepni tudjinac. Nikada nam bolje, dok se ne učvrstimo na toj vrleti neuskolebivi. Nikad nam bolje, dokad nam jezik ne bude amanet sveti razlužene hrvatske majke.

Braćo, braćo, kud to jadrimo!

Ah kakvom nam suzom srce zasuzi i ajmeko holno, kad čujemo nedjeljom, gdje se iz ustiju naše mladeži različite tudjinska pjesma. Ah kako smo ne blagodarni na život svoj, na obstanak svoj, kad čujemo, gdje se čak i našom pjesmom naši ljudi u protivničkom zagrljaju podruguju i smijehu izvrgavaju. Braćo, braćo, kuda to brodimol!

U glavnom rek bi, da su sve striclice naperene proti našem tužnomu učitelju. — Naslo se par crnih duša, koje si uzeše zadaćom, da ga crne i narodu omraze, e bi im zavjera i osveta sa nebraćom bila valičajnija, a zaslugu kod buduće majke Italije čim večn.

U zabludi išli su tako daleko, da mu se zagroziše (u potaji razumjeva se — junaci!) "O da Savignaco osotto terrà!" Hoćete li jošje? Ne dostaje li to? Dakle s njim pod zemlju, ta zaslužilo je to kao naplatu truda za ono doba, sto im djecu uzgaja, — zar ne, poštovana gospodo? Divne li devize, divne li lozinke krštenih duša. Al da tek vidite njihovu vjestinu o trovanju naroda. Bil li ko lijan, prikazujuć se dakako velikimi Hrvat! pa čak i mučenicima naroda, rigaju što nebi pas na maslu izjeo, a za čas crni će djavo hvališu se svojim saveznikom "del dolce si" o junackoj navali bilo na učitelja, ili kojeg od učiteljevih prijatelja. Zapijevati će ti oni ako hoćeš, samo da narod zavisti je: "Nije Istra talijanska", a doskoro opet demonstrativno "guarda quella testa imbecile!", krešč jarcem (a sami ne znaju, što znači rič jarac) one, kojih su više puta za savjet molili. Al utene su to glave, nenakrkljivi umovi, velikani su to, koji su po školama razdili cilu početnicu, pa se pravom rugaju nižim od sebe sa "guarda quella testa imbecile", krešči ih jarcem. E vala vam, "Ta mburi illustri!"

Jest, mili moj, hrvatski narode, takovim nam je dvoilicnjacima urodilo stablo u Sovinjaku. Nu, mi se ih kraj svega-toga ne bojimo, mi čemo ustrajati kao da sada pa čemo božjom pomoći do mala vidjeti ponistenu i smrvljenu i tu novu klapu raznarodujućeg sistema.

Preporučamo pako onim, koji bezstranno lažu, da se je lanijske godine iza veselice nekoje naše selo osramotilo i ocrnilo u "Narodnom Listu"; da se ostave čorava posla, dok ne bude čaša prepuna, jer jao si ga njima; ako prepuna prelje se. Ne trojte narod sa takvim bljutavim lažima prokljete zmaje! Obetali smo vam sto puta pa vam obećajemo eto i danas putem javnosti, nek celi svet znađe, da čemo dati onomu, koji bude vrijedan dokazati, da se je ocrnilo i osramotilo nekoje naše selo u "Narodnom Listu" ne već 200 nego 2000 K. — Ne mojte crniti dr. Laginju, kome niste dostojni razvezati remenje sa cipela njezgovih. Postite na stran oca ovog našeg tužnog i starakog naroda i ne prikazujte ga ljudstvu osevljivcem, jer je on duša, kakova ne će poteti ni od vas, ni od pokolenja vašega. Taknući će vas prst božji! — Stram vas bile!

Crno-bijeloj svojli, t. j. onima, koji bi htjeli služiti Bogu i vragu poručujemo, da se opaminate, jer čemo inače iznieti na javu njihova slavna imena i nepoštena djela, pa neka im narod sudi. I malim crvićem praznoglaviećim poručujemo da se umire ako ne žele, da ih počesemo ondje, gdje ih ne svrbi.

A sada jošje ovo. —

U nedjelju, dne 1. februara držali će ovdešnja "Podružnica sv. Cirila i Metoda" svoju VI. glavnu godišnju skupštinu u rodoljubnoj kući gōsp. Josipa Vidovca na Pratačani kraj Sovinjaka. Pozivljemo naše prijatelje iz bliza i daleka, da nas tog dana posjete u velikom višebroju. I tute vidjeti će se tko je pravi rodoljub. Iza sjednice javiti čemo koliko imade koje selo članova, da se zaznade širom Istre, gdje pravi rodoljubi žive.

Doznajemo takodjer, da se je počelo rovariti i odvraćati narod nek ne prisustvuje toj skupštini.

Mi mećemo na srce našem puku a osobito rodoljubnim Pratačanom, da se ne dadu napeljati na tanak led od tih novopećenih mutikaša i agenta protivničkog tabora. — Pozor ljudi! —

I time smo za danas svršili pustiv vani sva imena tih junaka i junakovića, al bude li potreba, javili čemo vam se gosp. uredniče na drugi način.

Prijatelji puka.

Pregledna knjžica za proračunavanje dnevnica od 1 do 6 kruna na dan za 1/4, 1/2, 3/4 i cijeli dan, odnosno jedan ili dva čedna*, jest naslov priručnog malenog kujtici tvrdo vezanog je obszajućoj 52 stranice, koja je izašla u Tiskari J. Krmpotić i drug. te stane poštom franko 1 krunu. Ta knjžica jest jako prikladna za glavare radnika, odnosno za same radnike, jer je u knjžici dnevnica točno proračunana. Za 10 kruna šalje tiskara 12 knjžica.

POZIVI

Podpisani pozivlje ovime najljubnije sve članove; da blagoizvolute doći na glavnu skupštinu

- 1. Pozdrav predsjednika.
- 2. Izvješće tajnika.
- 3. Izvješće blagajnika.
- 4. Izvješće revizionalnog odbora.
- 5. Izbor novog zadružnog odbora.
- 6. Izlicitiranje gospodarskog orudja.
- 7. Različiti predlozi.

Odbor gospodarske zadruge Kastav, dne 16. janara 1903.

Frane Dukić, podpredsjednik